

Pablo Corintocjārārē ojamu'tāca pūrī ni'i

A'ti pūrī a'tiro weero ojano'pā nise ni'i

Pablo Jesucristore ējōpeorā Corintocjārārē ojacu niwī. Cū ojacaterore Éfesopu nicu niwī. Cūta Corintocjārārē ne warophare Jesucristo ye quetire were, cūrē ējōpeori curuacjārā sājācā weecu niwī.

Titare cū Jesucristo ye quetire bu'esijanu'cāca be'ro p̄uati wa'aro weecaro niwū.

Topare judío masā nerēw̄haropu bu'ecu niwī. Cūrē topu nigūrē cō'awīrōcā'cārā niwā. Titare Corintocjārā me'rā ni'cā cū'ma ape cū'ma deco tojacu niwī.

Be'ro Corintocjārārē cū bu'e'quere queoro weeticā tu'ogu, a'ti pūrīrē ojacu niwī. Cū ojaw̄haronojōta añudutinu'cācū niwī. Yapatigupua Judeacjārā pajasech̄orārē weetamuse cjasere, cū basu de'ro weeatjere ucūyapaticu niwā.

Pablo Corintocjārārē oja'que ni'i

¹ Yū'u Pablo, Sóstenes me'rā m̄usārē añuduti'i. Cū quē'rā Jesucristore ējōpeogu marī acaweregu nimi. Ó'acū cū u'a'caronojōta yū'ure Jesucristo ye quetire weredutigu besecūúcu niwī. ² Yū'u a'ti pūrīrē m̄usā Corintopu nirārē oja'a. M̄usā Jesucristore ējōpeorā Ó'acū ya curuacjārārē oja'a. M̄usā Jesucristo me'rā nírā, Ó'acū yarā

ni'i. Õ'acã m̄sārẽ cã yarã niato nígã besecu niwã. Nipe'tirocjärã Jesucristore ējōpeorärẽ tojo besecu niwã. Jesucristo nipe'tirã cûrẽ ējōpeorã wiogu nimi. Tojo nicã marĩ wiogu nimi.

³ Õ'acã marĩ pacu, tojo nicã Jesucristo marĩ wiogu m̄sārẽ añurõ weeato. M̄sārẽ ejerisãjácã weeato.

Õ'acã Jesucristore ējōpeorärẽ weetamuse ni'i

⁴ M̄sã Jesucristore ējōpeorã niyucã, Õ'acã m̄sārẽ añurõ weecu niwã. Cã tojo weesere ñ'agã, cûrẽ e'catise o'onu'cũ'u. ⁵ M̄sã Jesucristo yarã niyucã, Õ'acã m̄sārẽ cã ye cjase nipe'tise añusere o'ocu niwã. Tere o'ogu, m̄sārẽ cã yere añurõ masicã weecu niwã. Äpérärẽ m̄sã cã ye quetire añurõ wereturiacã weecu niwã. ⁶ Yu'u "Cristo m̄sārẽ añurõ weegusami", niwã. Cã yarã sãjácã, yu'u ní'caronojõta wa'awu m̄sārẽ.

⁷ Tojo weerã m̄sã Õ'acã o'osere c̄hope'ocã'a. Marĩ wiogu Jesucristo a'tiatjere yucueri curare Õ'acã m̄sārẽ o'ose du'sawe'e. ⁸ Cã tutu-asere m̄sārẽ o'onu'cûgûsami. Cûrẽ ējōpeocã weenu'cûgûsami. Téé a'ti umuco pe'ticäpu tojo weedu'ugusami. Tojo weerã marĩ wiogu Jesucristo a'ticã, bu'iri marîrã nirâsa'a. ⁹ Õ'acã cã ní'quere queoro weemi. Cûta m̄sārẽ besecu niwã. Cã macã Jesucristo marĩ wiogu me'rã añurõ nidutigu besecu niwã.

*Pablo Corintocjärärẽ "A'merî ducawatiticã'ña"
ní'que ni'i*

¹⁰ Acawererã, Jesucristo dutiro me'rã m̄sārẽ a'tiro nigûti. M̄sã ni'cârõnojõ wâcûña.

Musā ucūse me'rā ducawatiticā'ña. E'catise me'rā a'merī ucūña. Ni'cārōnojō wācū nisetiya. ¹¹ Yu'ure Cloé wāmetigo ya wi'icjārā musā a'merī ī'asī'rītise quetire werewā. ¹² A'tiro werewā: "Masānucū mejēcā dia'cū wācūsetiama", niwā. Musā a'tiro ucūaporo: "Usā Pablo ya curuacjārā ni'i." Apērā "Apolo ya curuacjārā", "Pedro ya curuacjārā", tojo nicā "Cristo ya curuacjārā ni'i", niaporo. Tojo weerā no'o uaro wācūma'acā'poro. ¹³ Tojo wācūticā'rōħa'a. Marī Cristore ējōpeorā ni'i. Tojo weerā ni'cā curuata ni'i. Marīrē ducawaase marī'i. Yu'ħ Cristo niwe'e. Musā ye niatjere curusapħ wērībosatiwħu. "Pablore ējōpeorārē wāmeyeno'rōsa'a", nino'ña marīwħ. ¹⁴ O'acūrē e'catise o'o'o. Crispo, tojo nicā Gayo dia'cūrē wāmeyegħ, queorota weewħ. ¹⁵ Pājārā musārē wāmeyecā, a'tiro nibopā: "Pablo cū wāme me'rā ī'sārē wāmeyewī", nibopā. Tere nírā, yu'ure ējōpeorā weebopā. No'opħacā tere weetiwħu. ¹⁶ Estéfanas ya wi'icjārā quē'rārē wāmeyewħu. Apērāma wācūnemotisa'a. ¹⁷ Yu'ure Cristo wāmeyedutigħu cūutiwi. Cū musārē yu'rħose queti pe'ere yu'ure weredutigħu o'ówī. Tere weredutigħu, masā añurō na wācūme'rīse pacā me'rā weredutitiwi. Yu'ħ tojo werecāma, Cristo curusapħ wērīsere wācūtibopā. Masā yu'rħono'tibopā.

O'acħ tutuasere, cū masīsere Cristo me'rā masīno'o nise ni'i

¹⁸ Jesucristo ye queti a'tiro ni'i. Čā marīrē yu'rħosī'rīgħ, curusapħ wērīcu niwī. Tereta

Jesucristore ëjõpeotirā pecame'epu wa'ajā a'tiro nisama cū wērī'quere: “Tojo nima'acārō wee'e”, nisama. Marī cū yu'ruono'cārā pe'ema Cristo curusapu wērī'que queti añuse ni'i. Te queti me'rā Õ'acū tutuasere ī'ano'o. ¹⁹ Õ'acū ye queti ojáca pūrīpūre a'tiro ojano'wū: Äpērā “Ùsā masīrā ni'i”, nirāsama. Na tojo ucūsere pe'ticā weegutti. Na tu'omasīsere tuumajāminu'cōcūti, nicu niwī Õ'acū.

²⁰ Tojo weerā “Masīpe'ocā'a” nirā mejō nirā tojama. Tojo nicā äpērārē na wācūsere bu'eri masā quē'rā mejärōta tojama. A'ti umuco cjasere ucūme'rīrā quē'rā mejärōta tojama. A'te, a'ti umuco cjase na “Tu'omasī'i” nisere Õ'acū a'tiro weesami. Tere mejō nise waro wa'acā weesami. ²¹ Õ'acū nipe'tisere masīmi. Tojo weegu cū a'ti turicjārārē na tu'omasīse me'rā cūrē masīcā weeticu niwī. A'tiro pe'e uacu niwī. Na Jesucristo ye quetire tu'orā, na ëjõpeocā, “Narē yu'ruoguti”, nicu niwī. Cūrē ëjõpeotirā pe'e te quetire tu'orā, “Tojo nima'acārō wee'e”, ni wācūcārā niwā.

²² Judío masā Õ'acūrē ëjõpeose dūporo a'tiro nisama: “Õ'acū tutuaro me'rā weeī'ocā ī'atojarāpu dia'cū ëjõpeorāti”, nisama. Judío masā nitirā griego masā pe'e quē'rā a'ti turicjārā na wācūme'rīsere ëjõpeoma. ²³ Ùsā pūrīcā Cristo curusapu wērī'cu ye quetire were'e. Judío masā tere tu'orā, tu'satisama. Judío masā nitirā quē'rā te quetire tu'orā, “Tojo nima'acārā weema”, nisama. ²⁴ Marī Õ'acū bese'cārārē

no'o judío masārē, judío masā nitirārē Jesucristo ye queti ni'cārōnojō ni'i. Marī Cristo curusapʉ wērīse me'rā a'tiro masī'i: “Ó'acʉ tutuagʉ, masīyʉ'rʉagʉ nimi”, ni'i. ²⁵ A'ti ʉmʉcocjārā Ó'acʉ weesere tojo weema'asere weronojō wācūma. Niwe'e. Ó'acʉ weese pe'eta masā masīse nemorō niyʉ'rʉnʉ'cā'a. Apeye Ó'acʉ wee'quere tutuatisere weronojō ī'ama. Niwe'e. Cū wee'que pe'eta masā weese yʉ'rʉoro tutuanemo'o.

²⁶ Acawererā, mʉsārē Ó'acʉ beseatji dʉporopʉ niseti'quere wācūña. Mʉsā pejetirācā a'ti turi cjasere masīrā waro niwā. Pejetirācā wiorā niwā. Pejetirācā wiorā acawererā niwā. ²⁷ Cū a'ti turi cjase masīrārē bopoyadutigʉ na “Tu'omasītirā nima” nirānojōrē besecʉ niwī. Tojo nicā tutuarārē bopoyadutigʉ tutuatirā pe'ere besecʉ niwī. ²⁸ Cū mejō nirā masā yabino'rārē besecʉ niwī. Cū tojo weecā, wiorā mejō nirā tu'oña'to nīgʉ tojo weecʉ niwī. ²⁹ Tojo weegʉ Ó'acʉ ī'orōpʉ ne ni'cū “Yʉ'ʉ āpērā yʉ'rʉoro masīyʉ'rʉnʉ'cā'a”, nímasītisami. ³⁰ Mʉsārē Ó'acʉ basuta Jesucristo yarā sājācā weecʉ niwī. Tojo nicā Cristo me'rāta marī masīse cħo'o. Cū me'rāta tja Ó'acʉ marīrē “Na añurā, yʉ'rʉono'cārāpʉ nima”, ni ī'asami. Marī cū yarā ni'i. Tojo weegʉ marī pecame'epʉ wa'abo'cārārē yʉ'rʉweticā weecʉ niwī. ³¹ Tojo weero Ó'acʉ ye queti ojáca pūrīpʉ oja'caronojōta ni'i: “Ni'cū Āpērā yʉ'rʉoro niyʉ'rʉnʉ'cā'a’ nisī'rīgʉ, niticā'to. Tojo wācūrōnojō o'ogʉ, marī wiogʉ pe'ere

'Tutuayu'rugu nimi, marrē anubutiaro weecu niwī', niato", ni ojano'wā.

2

Cristo curusapu wērī'que queti ni'i

¹ Yu'u musā tiropu Õ'acu ye quetire weregu etagu, a'tiro weewu. Pacase ucuse di'apaca me'rā masā na masise me'rā weretiwu. ² Yu'u musā tiropu nígu, a'te dia'curē wācūnurwā: "Jesucristo ye queti, tojo nicā cu curusapu wērī'que dia'curē weregu", ni wācūwā. ³ Yu'u musā tiropu nígu, mejō nigu tu'oña'wā. Apetero yu'u te quetire queoro weretibosa'a nígu, narāsāccātī. ⁴⁻⁵ Yu'u musārē ējōpeocā uagu, masirā ucuwuase me'rā ucutiwu. Õ'acu tutuase, cu masise o'ose me'rā ējōpeoato nígu ucuwu. Tere ucugu, Õ'acu tutuaro me'rā, Espíritu Santu me'rā pe'e ējōpeocā weewu. Musārē masā wācūwuaronojō tu'o ējōpeocā uatiwu. Tojo weegu tojo werewu.

Õ'acu curē masiato nígu Espíritu Santure o'que ni'i

⁶ Tojo nimirā, apeterore ūsā a'tiro wee'e. Jesucristore anurō ējōpeorāma pacase masise paca me'rā were'e. Te masise paca a'ti turi cjase mejēta ni'i. Tojo nicā wiorā a'ti turicjārā ye mejēta ni'i. Na masise maata pe'tirosa'a. ⁷ Ūsā a'tere ucurā, Õ'acu ye pe'ere ucurā wee'e. Cu masisere, masino'ña marim'i'quere, masā ne waro tu'oti'quere ucu'u. A'ti turi weese dūporo Õ'acu te ya'yio'quere "A'tiro weegu",

ni wācūyutojacu niwī. Marīrē yu'ruoatjere, marī u'musepu ninu'cūatjere wācūyucu niwī. Tereta ucū'u. ⁸ Ne ni'cāputa a'ti turicju wiogu a'tere tu'omasīticu niwī. Tu'omasīrā pūrīcā, Jesucristo marī wiogu añuyu'ruagure curusapu wējētibopā. ⁹ Ó'acu ye queti ojáca pūrīpure a'tiro pe'e ojano'o:

Ó'acu cārē mairārē añuse apoyucu niwī.

Na ī'ati'que, na tu'oti'que ni'i.

Na ne cā'rō wācūma'ati'que ni'i, ni ojano'o.

¹⁰ Te añuse marī masīti'quere Ó'acu Espíritu Santu me'rā marīrē masīcā weemi. Espíritu Santu nipe'tise diasayu'runu'cāsere Ó'acu cā weesere masīpe'ocā'mi.

¹¹ Marī apī cā wācūsere masīwe'e. Cā se'saro cā wācūsere tu'oña'sami. A'te weronojō Espíritu Santu se'saro Ó'acu cā wācūsere masīmi. ¹² Marī a'ti u'mucocjārā Jesucristore ējōpeotirā weronojō wācūwe'e. Ó'acu marīrē Espíritu Santure o'ocu niwī. Tojo weerā cā weronojō wācūse cho'o. Cā me'rā nipe'tise Ó'acu marīrē o'o'quere masī'i. ¹³ Usā a'tere ucūrā, Espíritu Santu bu'e'que u'seri me'rā ucū'u. Usā basu masīmujāti'que me'rā mejēta ucū'u. Tojo weerā usā Espíritu Santure cuorā cārē cuorārēta bu'e'e.

¹⁴ Espíritu Santure moogu a'tiro weesami. Ó'acu ye cjasere, Espíritu Santu bu'esere uatisami. “Tojo nima'acārō wee'e”, nisami. Espíritu Santu me'rā marī Ó'acu yere masī'i. Tojo weegu cārē moogu Ó'acu yere “Tojo nirō

wee'e", ni tu'omas̄tisami. ¹⁵ Espíritu Santure c̄uoḡ pe'e nipe'tise bu'esere "¿Queoro niti?" ni besemas̄pe'ocā'sami. A'tiro weeḡure Espíritu Santure mooḡ pe'e c̄u weesere besemas̄tisami. ¹⁶ Ó'ac̄ ū ye queti ojáca pūrīp̄a a'tiro ojano'caro niw̄: "Ni'inojōta ne ni'c̄u mar̄ wioḡ wācūsere mas̄tisami. Ne Ó'ac̄rē 'Tojo ua'a' ni, dutimas̄tisami", ni ojano'w̄. Tojo nimicā, mar̄ pe'e Cristo me'rā nírā, c̄u wācūsere mas̄i.

3

Pablo "Usā Ó'ac̄rē da'raco'terā ni'i" nise ni'i

¹ Acawererā, m̄usā Espíritu Santure añurō yu'tirā weronojō nitiw̄. Tojo weeḡ m̄usārē diasasere wereta basiotiw̄. A'tiro pe'e weew̄. M̄usārē diasatise dia'c̄rē werew̄. A'ti turicjārā Espíritu Santure moorā weronojō niyucā, tojo weew̄. M̄usā Cristo ye cjasere añurō ējōpeotiwi. Tojo weeḡ m̄usārē wī'marārē ucūḡ weronojō werew̄. ² Wī'marā a'tiro weesama. Ópērī du'utirā, ópēcō dia'c̄u mi'rīsama. Narē ba'asere ecatisama. Bu'ese ba'ase ecase weronojō ni'i, nisī'rīrō wee'e. Wī'marārē ópēcō mi'orō weronojō m̄usārē a'tiro weew̄. M̄usārē diasatise bu'icjasere bu'ewā'cōw̄. Yu'u diasasere m̄usārē bu'ecāma, pōtēoti wācūejatibopā. Mejārōta ni'cārōacārē yu'u pacase pacare bu'ecā, tu'otibosa'a. ³ M̄usā Jesucristore ējōpeotirā weronojō ni'i yujup̄. M̄usā a'merī ua'o. A'merī ū'asī'rīwe'e. Tojo weerā Jesucristore ējōpeotirā a'ti turicjārā weronojō wee'e. ⁴ M̄usā a'tiro ucū'u: "Yu'u

Pablo ya curuacjū ni'i." Apī "Yū'ū Apolo ya curuacjū ni'i", nisa'a. Tojo nírā, a'ti turicjārā weronojō ucūrā wee'e.

⁵ Yū'ū, Apolo me'rā ūsā mejō nirā ni'i. Ó'acūrē da'rawā'ñaco'teri masā ni'i. Tojo weerā ūsārē "Na ya curuacjārā ni'i", niticā'ñā. Ūsā werese me'rā musā marī wiogū Jesucristore ējōpeowū. Ūsānucū Ō'acū wereduti'quere werewū. ⁶ Yū'ū ne waro musārē werewā'cōwā. Ni'cū otese dūcare otegū weronojō weewū. Be'ro Apolo musārē bu'enemopeocū niwī. Otesere aco pi'o'cu weronojō weecū niwī. Ó'acū pe'e tere pī'rī būcuamujācā weecū niwī. Tere wéégū, musārē nemorō ējōpeocā weecū niwī. Nemorō cū ūaro weecā weecū niwī. ⁷ Otese dūcare otegū, tojo nicā aco piogū mejō nirā nima. Ó'acū pūrīcā tere pī'rīcā weegū cū waro nimi. ⁸ Weremu'tā'cū, be'ro cūrē bu'esirutugū quē'rā ni'cārōnojō nima. Ó'acū nánucūrē queoro na wee'quere wapayegusami. ⁹ Ūsā Ō'acū yarā ni'i. Cūrē ni'cārōnojō da'raco'te'e. Musā cū da'rari di'ta weronojō ni'i.

Tojo nicā wi'i cū yeewā'cārī wi'i weronojō ni'i. ¹⁰ Yū'ū Ō'acū weetamuse me'rā musārē bu'egū, a'tiro weewū. Wi'i nu'cōme'rīrī masū weronojō musārē añurō bu'enū'cāwā. Āpērā musārē bu'enemorā, ti wi'ire weeturiamujārā weronojō weerā weema. Ti wi'ire yapada'reosī'rīrā, añurō weeroua'a. ¹¹ Ō'acū masārē yū'rūodutigū Jesucristore cūucū niwī. Cū ni'cūta masārē yū'rūogū nimi. Yū'ū musārē te quetire bu'enū'cāwā. Ne apī, Ō'acū tojo cūunū'cā'que

Jesucristo ye quetire ducayumasítisami.

12 Wi'ire wéérā, a'tiro weeno'o. Uru, platanojō me'rā, ūtāperi wapabujuse me'rā yeebu'ipeono'o. Āpērā yucu me'rā, pūrī me'rā, ārūpagu me'rā weemasīno'o. A'te weronojō ni'cū añuse warore musārē bu'ebosami. Apī mejō nise maata pe'tisere bu'ebosami.

13 A'ti umuco pe'ticā, Ó'acū nánucūrē na bu'e'quere bajuyoropu besegusami. Ni'cū urure pecame'epu besegu weronojō weegusami. ¿Na añurō o ña'arō pe'e bu'epari? nígū, tojo weegusami.

14 Ni'cū āpērārē añurō bu'eturiamujā'que ninu'cūcā'rōsa'a. Ni'cā wi'i ūtā wapabujuse me'rā yéeca wi'i ūjūtiro weronojō ninu'cūrōsa'a. Ó'acū cū da'ra'quere wapayegusami.

15 Apī añurō bu'eturiawā'cātigū pe'ere cū bu'e'que pe'tia wa'arosa'a. Pūrī me'rā wééca wi'i weronojō ūjūdija wa'arosa'a. Cū ti wi'i ūjūrī cura du'tiwijaa'cu weronojō nigusami. Cū ye nipe'tise ūjūpe'tia wa'arosa'a. Cū ni'cūta pecame'epu wa'abo'cu yu'rūwetigusami.

16 ¿Müsā masīweti? Müsā Ó'acū wi'i weronojō ni'i. Espíritu Santu müsapure nimi.

17 Müsārē “Ó'acū wi'i weronojō ni'i” nírō, cū yarā waro ni'i, nisí'rīrō wee'e. Tojo weegu Ó'acū cū yarārē dojorēcā weegure pecame'epu bu'iri da'regusami.

18 Müsā basu a'tiro wācūma'aticā'ña: “Yu'u a'ti umucocjārā wācūwharo weronojō masiyu'rūa'a”, niticā'ña. A'tiro pe'e niña. “Ne masītisa'a”, niña. Tojo ucūgū pūrīcārē Ó'acū masīgū waro wa'acā weegusami.

19 A'ti umucocjārā na “Tū'omasī'i” nise Ó'acū

ĩ'orõp̄ure tojo weema'ase ni'i. Õ'acã ye queti ojáca püríp̄a a'tiro ni ojano'wã: "A'ti turicjärã na masíse me'rã 'Weeräti' nirärẽ Õ'acã na wācūsere tuumajämih'cōcā'sami", ni ojano'wã. ²⁰ Aperop̄a quẽ'rärẽ Õ'acã ye queti ojáca püríp̄are a'tiro ojanemono'wã: "Marĩ wioḡa a'ti umucocjärã wācūsere masími. Na masísera ĩ'aḡa, 'Mejõ nise ni'i', nisami", ni ojano'wã. ²¹ Tojo weerä musärẽ bu'egure "Apērã yu'r̄uoro nimi", niticã'ña. "Yu'u Pablo ya curuacj̄u ni'i", niticã'ña. Õ'acã musärẽ añurõ wa'acã yaḡa, a'tiro weecu niw̄i. Nipe'tisere o'ocu niw̄i. ²² Yu'ure, Apolare, Pedrore musärẽ weetamudutiḡa o'ócu niw̄i. Tojo nicã a'ti turi cjasere, marĩ catisere o'ocu niw̄i. Apeye, wēríca be'ro catinu'cüatjere o'ocu niw̄i. Nipe'tise musã ye ni'i. ²³ Apeye quẽ'rärẽ musã Cristo yarã ni'i. Tojo nicã Cristo quẽ'rã Õ'acã yaḡa nimi.

4

Jesucristo ye quetire wererã na weeseti'que ni'i

¹ Úsärẽ musã a'tiro wācūrõua'a. "Cristore da'rawã'ñaco'teri masã nima", nirõua'a. Úsã Õ'acã ye queti toduporocjärã masíti'quere wereco'terã ni'i. ² Marĩ da'rase cuorã, marĩ wioḡa duti'caronojõta queoro weeroua'a. Tojo weecã, marirẽ ejõpeosami. ³ Musã yu'ure "Pablo Õ'acã cjasere añurõ da'rami" nicã o niticã, sõ'owaro wācūque'tiwe'e. Mejärõta wiorã na besewharop̄a miacã quẽ'rärẽ, wācūque'tiwe'e. Yu'u basu waro quẽ'rã besewe'e. ⁴ Yu'u da'rasere ña'arõ t̄u'oña'tisa'a.

Tojo nimigū, “Te añu ni'i”, nímasítisa'a. Marī wiogū dia'cū yu'u weesere besesami. ⁵ Tojo weerā āpērā wee'quere beseyuticā'ña. Marī wiogure yucueya. Cū a'tigu, nipe'tise masā masíti'que ya'yioropu ní'quere bajurēgūsami. Masā na wācūrōpu “A'tiro weeguti” ní'que quē'rārē ī'ogūsami. Ti nūmū nicā Ō'acū nánucū añurō weeseti'quere “Queoro añurō weewu”, nigūsami.

⁶ Acawererā, añusere mūsārē uasā'a. Tojo weegu Apolo, yu'u, ūsā ye cjase me'rā mūsārē queose o'oapu. Ūsā weronojō ni'cārō me'rā niato nírā tojo weeapu. Ūsā weesere ī'acūnā. Tojo wéérā, mūsā Ō'acū ye queti ojáca pūrīpu nírōnojōta weerāsa'a. Ti pūrīpu dutítisenojōrē yu'rūoquedosome. Tojo nicā “Ūsārē bu'egu pe'e masīyu'rūnu'cāmi mūsārē bu'egu yu'rūoro”, nisome.

⁷ Mūsā āpērā nemorō añurā niwe'e. Masīyu'rūnu'cārā niwe'e. Nipe'tise mūsā cuose Ō'acū o'o'que dia'cū ni'i. Cū o'óca be'ro nimicā, to pūrīcārē ¿de'ro weerā mūsā basu boca'caro weronojō tu'oña'ti? ⁸ Mūsā a'tiro wācū'u: “Nipe'tisere cuope'ocā'a, ñe'enojō du'sawe'e”, nisa'a. Ūsā topu nitiri cura mūsā wiorā masīyu'rūnu'cārā weronojō tu'oña'sa'a. “Nipe'tisere masīpe'ocā'a”, nisa'a. Tojo nírā, ūsā pe'ere tojowaro ī'acō'asa'a. Mūsā diacjūta wiorā nicā pūrīcārē, añuyu'rūabosa'a. Ūsā quē'rā mūsā me'rā wiorā nitamubosa'a. ⁹ Yu'u a'tiro pe'e tu'oña'a. Ō'acū ūsārē Jesucristo besecū'cārārē nipe'tirā docapu mejō nirā

mejārā cūu'caro weronojō tu'oña'a. ɻsā wējēcō'ano'ajā weronojō ni'i. Nipe'tirā, a'ti di'tacjārā, u'musecjārā ɻsā pi'eticā ūasama. **10** Cristo ye quetire werecā, a'ti nucūcācjārā ɻsārē "Tu'omasitirā nima", nisama. Musā pe'e "Cristo ye quetire masípe'ocā'a", nisa'a. ɻsā m̄sārē ūacāta, tutuawe'e. Musā pūrīcā "ɻsā tutuarā ni'i", nisa'a. Masā ɻsārē tojo ūacō'acā'ma. Musā pe'ere wiopesase me'rā ūasama. **11** Ne waroputa ɻsā pi'etinu'cāwā. Ni'cārōcacā quē'rārē tojota yapaticā'a. ɻjaboa'a, acowhu'o, su'ti moo'o. Masā ɻsārē tārāpēma. Wi'i ɻsā ya wi'i waro moo'o. **12** ɻsā ba'asī'rīsenojōrē, ɻsā su'ti sāñasī'rīsenojōrē duusī'rīrā, a'tiro wee'e. ɻsā basu uputu da'ra pi'eti'i. Masā ɻsārē ña'arō ucūcā, narē ɻsā pe'e "Añurō wa'ato", ni sērībosa'a. ɻsārē ña'arō weecā, tojo tu'oña'cā'a.

13 Masā ɻsārē ña'arō ucūcā, narē añurō me'rā apome'rīcā'a. A'ti um̄aco cjase na cō'a'que, na uatisere weronojō ɻsārē ūama. Ne waropu tojo yabinu'cā'cārā mejārōta yabinu'cūma tja. **14** Musārē bopoyadutigu mejēta oja'a. Musārē yu'u ma'igā, yu'u pō'rārē weronojō queoro wācūcā uagā wereme'rīcā'a.

15 Musā pājārā diez mil Cristo ye quetire bu'erā c̄horā, cuomasī'i. Tojo pājārā c̄uota basiomicā, ni'cūta nisami musārē weremu'tā'cu. Te Jesucristo masārē yu'rāogu a'ticu niwī nise quetire yu'uta weremu'tāwā. Musā te quetire tu'orā, cūrē ējōpeonu'cāwā. Tojo weegu yu'u musā pacu weronojō ni'i. Musā quē'rā yu'u pō'rā weronojō ni'i. **16** Tojo weegu musārē

a'tiro weecā սա'a. Յս'ս weesetisere Ի'acūu weesirutuya. ¹⁷ Յս'ս tere սասաց, Timoteore մսա tiropս o'ógu wee'e. Cārē ma'l'i. Cā yս'ս macս weronojō nimi. Marī wiogս yere queoro weenu'cūmi. Յս'ս Cristore էjōpeogս weesetisere cā մսարե weregսami. Յս'ս nipe'tirā Cristore էjōpeorārē, nipe'tiropս nirārē were'quenojōrēta weregսami. ¹⁸ Ni'cārērā մսա a'tiro wācūsa'a: “Ոսա պերա nemorō añurō weeyս'rսnս'cā'a”, nisa'a. Tere nírā, “Pablo a'tisome”, ni wācūsa'a.

¹⁹ Յս'ս pe'e “Օ'acս սաcā, maata մսա tiropս wa'agutி”, ni wācū'u. “Topս wa'agս, na tojo ni ucūrārē Ի'agutி”, ni'i. Te se'sarore Ի'asome. “‘ՀNa Օ'acս tutuase me'rā weetina?’ ni Ի'agutի”, ni'i. ²⁰ Օ'acս wiogս nise a'tiro ni'i. Cā սաro, cā tutuaro me'rā weecā սami. Ucūse սeri me'rā dia'cā yս'ticā սatimi. ²¹ ՀNe'erē սasari մսա? ՀYս'ս մսա tiropս wa'agս, նa'arō weese wapa մսարե tu'ticā սasari? ՀO añurō weese wapa pe'e ma'ise me'rā wereme'rīcā սasarine?

5

Նa'arō weegսure cō'awīrōdutise ni'i

¹ Մսա ye queti a'topս bսsսtս'o'o. Tere տ'ogս, տ'omariaw. A'tiro տ'o'o. Ni'cա մսա me'rācյ սա pacս nսorē'core է'ma, nսmotiapս. A'tiro weesere Օ'acūrē էjōpeotirāpսta ne weetima. ՀNa'ayս'rսa'a. ² Մսա “Աpերա nemorō añurō weeyս'rսnս'cā'a”, Հniti yujupս? Bյjawetironojō o'orā, մսա bյjawetitiwս. Bյjawetirā pүrīcā, cārē cō'abopā. Մսա me'rā

nerēnemodutitibopā. ³ Yū'ū a'topū nimigū, yū'ū wācūse me'rā mūsā tiropū nígū weronojō tū'oña'a. Tojo weegū cū ña'arō weegure mūsā me'rā nigūrē "Cō'arōua'a", nitoja'a. ⁴ Marī wiogū Jesucristo dutiro me'rā mūsārē nerēduti'i. Yū'ū quē'rā yū'ū wācūsepū mūsā tiropū nitamugūti. Marī wiogū Jesú quē'rā cū tutuase me'rā mūsā tiropū nigūsami. ⁵ Mūsā tojo nerērā, pacū nūorē'core nūmotigure cō'acā'ñā. Wātī cū upare de'ro weesī'rīgū weeato nírā tojo du'ucā'ñā. Tojo weecā, cū upū pi'etirosa'a. Tojo pi'etigu, cū ña'arō weesere du'ubosami. Cū tojo wééca be'ro marī wiogū Jesú a'ti turipū a'tigu, cūrē yū'rūogusami.

⁶ Ña'arō weegū mūsā wa'teropū nisami. Tojo weerā "Ùsā pe'e āpērā yū'rūoro añurō weeyū'rūnū'cā'a", niticā'ñā. Ña'arō weesere nipe'tirā pē'rīpejatawio ni'i. ¿Mūsā a'tiro niwūasere masīweti? "Pā wéérā būcuato nírā levadura wāmetisere morēsama. Na cā'rōacā morēca be'ro te nipe'tiropū se'sa wa'asa'a", nino'o. A'te weronojō masā na ña'arō weesere pē'rīpeja wa'asama. ⁷ Tojo weerā pē'rīpejari nírā, te ña'ase dojorēsere cō'acā'ñā. Tere cō'arā, mūsā añurā tojarāsa'a. Judío masā Pascua bosenūmū dūporo pā būchase me'rā morē'quere cō'asama. Ti bosenūmūrē morēña marīse dia'cūrē ba'asama. Te weronojō mūsā a'tiro weerāsa'a. Ña'ase dojorēsere cō'arā, pā morēña marīse weronojō tojarāsa'a. Añurā tojarāsa'a nitiroma, añurā nitoja'a. Cristo cū basuta marī ña'arō weesere cō'agū wējēno'tojacū niwī. Cū

Pascua nicā oveja na wējē'cʉ weronojō nimi.
 8 Tojo weerā toduporo ña'arō weeseti'quere du'uropa'a. Diacjʉ weesooro marīrō weese-tiroha'a. Ña'arō weesetiro marīrō nirōha'a.

9 Yʉ'ʉ toduporo ojamʉ'tāca pūrīpʉ a'tiro ojawʉ. "Numiarē a'metārbajaque'atirā me'rā ba'patiticā'ñā", ni ojawʉ. 10 Yʉ'ʉ tojo ojagʉ, "A'ti turicjārārē ba'patitibutiacā'ñā", nigʉ mejēta weewʉ. A'ti turipure no'o ʉaro weeri masā nima. A'metārārī masā, ʉaripejasebʉcurā, yajari masā, Ó'acʉ mejētare ējōpeoma'arī masā nima. Yʉ'ʉ tojo nibutiaca be'ro nicāma, mʉsā no'o wa'arā wa'abopā. 11 Yʉ'ʉ a'tiro pe'e niwʉ: "No'o 'Jesucristore ējōpeo'o' nimigʉ, ña'arō weegʉ me'rā ba'patiticā'ñā. A'metārāgʉnojōrē, ʉaripejagʉnojōrē, no'o queose yee'quere ējōpeoma'agʉnojōrē ba'patiticā'ñā. Tojo nicā ña'arō tu'tisepijagʉre, que'asebʉcure, yajari masʉrē ne ba'patiticā'ñā. Ne cā'rō na 'Jesucristore ējōpeo'o' nimirā, ña'arō weerā me'rā ba'aticā'ñā", niwʉ. 12-13 Yʉ'ʉ Jesucristore ējōpeotirārē bu'iri da'rewe'e. Ó'acʉ cā basu narē bu'iri da'regʉsami. Mʉsā pūrīcā mʉsā me'rā nirārē na ña'arō weecā, bu'iri da'reya. Ó'acʉ ye queti ojáca pūrī oja'caronojōta weeya. A'tiro ojano'wʉ: "Ni'cʉ mʉsā wa'tero nigʉ ña'arō weegʉre cō'awīrōñā", niwʉ. Tojo weerā cūrē cō'acā'ñā.

6

*Jesucristore ējōpeorārē mejēcā wa'acā,
 werestirāta a'merī apoya nise ni'i*

¹ Jesucristore ējōpeorā na me'rācjārā me'rā uarānojō a'tiro weesama. Beseri masā Jesucristore ējōpeotirā tiropū besedutirā wa'asama. Tojo weeticā'rōħa'a. Mħusā me'rācjārā Jesucristore ējōpeorārē besedutiroħa'a. ² Mħusā masīsa'a. A'ti turi pe'tica be'ro Jesucristo yarā a'ti turicjārārē beserāsama. Mħusā a'ti turicjārārē beserāsama nírā, to pūrīcārē ¿de'ro weerā a'teacārē besemasīweti? ³ ¿Mħusā masīweti? A'ti umħoco pe'ticā, marī O'acūrē wereco'terā ɻ'mħsepħu nimi'cārā quē'rārē beserās'a. Tojo beserās'a nírā, a'ti umħoco cjase mħusā du'saso'quema tjāsa'a. ⁴ A'ti umħoco cjase mejō nise me'rā mħusā a'merī ua'a. Teacā me'rā uarā, a'tiro wee'e. Mħusā beseri masārē "Mejō nirānojō nima" nimirā, na tiropū besedutirā wa'a'a. ⁵ A'tema mħusārē bopoyato nígħi tojo ni'i. ¿Mħusā wa'teropħare ne ni'cū masīgħu nojō a'tere beseacju maributati?

⁶ Nicāma, cūrē besedutironojō o'orā, Jesucristore ējōpeotirā tiro pe'e mħusā me'rācjārārē weresārā wa'a'a. Tojo weecā ¿aňu niti mħusārē? ⁷ Mħusā basu a'merī uarā, tojo weema'acārā wee'e. Mħusārē ña'arō weesere tojo tħu'oña'cā, nemorō aňubosa'a. Narē weresārōnojō o'orā, na yajasere ya'yiosārā, tojo tħu'oña'cā'ñā. ⁸ Mħusā basuta Jesucristore ējōpeorā mħusā acawererārē ña'arō wee'e. Na yere yajasa'a.

⁹ ¿Mħusā masīweti? Ña'arō weerā O'acū tiropū wa'asome. Mħusā wāċċuma'aticā'ñā. A'tiro wéérā, ɻ'mħsepħare wa'asome. Ma'mapjia no'o uaro a'metārābajaque'atirānojō wa'asome. No'o queose yee'quere ējōpeoma'arānojō

wa'asome. N̄umotirā, marāp̄utirā āpērārē a'metārābajaque'atirānojō wa'asome. No'o Ȣm̄ua basu ña'arō weerānojō, numia basu ña'arō weerānojō Ȣm̄usepu wa'asome. ¹⁰ Tojo nicā yajari masā, Ȣaripejasebuc̄urānojō, que'asebacurā, tu'tisepijara, weesoose me'rā yajari masā Ō'acū tiropu wa'asome. ¹¹ Tod̄aporop̄ure m̄usā ni'cārērā a'tere tojota weeseticārā niwū. Ni'cārōacārē acobojo, ducayuno'cārāp̄u ni'i. Ō'acū yarā ni'i. Marī wiogu Jesú me'rā, tojo nicā Espíritu Santu me'rā Ō'acū m̄usārē "Añurā nima", ni ūasami.

Marī upu Cristo ya upu ni'i nise ni'i

¹² Masā a'tiro ucūw̄uasama: "Marī weesī'rīsere no'o Ȣaro weemasī'i." Tojota ni'i, nírō pe'e. Apeye marī weesī'rīse marīrē weetamutisa'a. Marī Ȣaro weegu wee'e nígū, tere tojo weewā'ñaticā'rōha'a. ¹³ Apeye na ucūw̄uase diacjū ni'i. A'tiro ni'i: "Ba'ase añu ni'i paagare. Paaga pe'e ba'asāacja ni'i." Ō'acū pe'e a'te p̄uarop̄ure pe'ticā weegusami. Apeye pe'e diacjū niwe'e. Ō'acū upu wéégū, a'metārābajaque'atiati upure weeticu niwī. Marī ya upu Jesucristo Ȣaro weeati upu ni'i. Cū ti upu wiogu nimi. ¹⁴ Ō'acū cū tutuaro me'rā marī wiogu ya upure masōcū niwī. Cūrē masō'caronojōta marī upure masōgūsami.

¹⁵ ¿M̄usā masīweti? M̄usā ya upu, Cristo ya upu me'rā a'mesu'a'a. Marī tojo ni'i nírā, Cristo ya upure a'tiro weeta basiowe'e. A'metārāwapata'ari masō ya upu me'rā ti upure

a'mesu'ota basiowe'e. ¹⁶ ¿Masíweti? Ó'acũ ye queti ojáca pürípü a'tiro ojano'wü: "Umü, numio me'rã nígü, na puarã nimirã, ni'cã upü weronojõ tojasama", ni ojano'wü. Tojo weerã müsä ña'agõ me'rã nírã, ña'arã tojasa'a. Co me'rã ni'cã upü dojorã weesa'a. ¹⁷ Ni'cã Jesucristo marí wiogü me'rã a'mesu'agü pe'ema, na puarápüta ni'cã upü dojo, ni'cã wäcüse chosama.

¹⁸ Ne ãpérärẽ a'metäräbajaque'atisere wäcüma'aticä'ña. Apeye marí ña'arõ weesere sõ'owaro marí upü me'rã weetisa'a. Marí a'metäräbajaque'atirã pe'e, marí upü warore dojorẽrã wee'e. ¹⁹⁻²⁰ ¿Müsä masíweti? Marírẽ Ó'acü Espíritu Santure o'ócu niwĩ. Marí ya upü Espíritu Santu ya wi'i ni'i. Tojo weerã marí upü me'rã no'o uaro weemasíwe'e. Jesucristo marírẽ ma'igü, cü yarã niato nígü wêrî wapayecü niwĩ. Tojo weerã marí upü me'rã Ó'acü cü uaro pe'e weemasí'i. A'tiro weecä, ãpérä cürẽ añurõ wäcüräsamä.

7

Nümotise cjase ni'i

¹ Ni'cárõacárẽ müsä sérítia'o'oca pürírẽ yü'tigüti. Nümoticä, maräputiticä añucä'a, añurõ pe'e. ² Tojo nimicä, topüre pâjärä ãpérä no'o uaro a'metäräbajaque'atisama. Tojo weerã umüa nánucü nümotiroya'a. Numia qué'rã nánucü maräputiroya'a. ³ Umü cü nümo me'rã añurõ nisetiato. Co qué'rã cü me'rã mejäröta nisetiato. ⁴ Maräputigo a'tiro niticä'to: "Yü'u uaro weegoti", niticä'to.

Co marāpu niyucā, “Cū uaro weegoti”, niato. Nūmotigu quē'rā “Yu'u uaro weeguti”, niticā'to. Cū nūmo niyucā, “Co uaro weeguti”, niato. ⁵ Co a'tiro weeato. Co marāpu co me'rā nisī'rīcā, yu'tiato. Cū quē'rā core yu'tiato. Ó'acūrē ñubuerātirā, ticuse nūmūrī “Marī weewuaronojō weeticā'rā” ni apóca be'ro pūrīcā tojo weeticā'to. Ñubuetu'ajaca be'ropu toduporo niseti'caronojōta marāpu me'rā, nūmo me'rā niato tja. Tojo weeticā, wācūtuaticā, wātī mūsārē ña'arō weedutibosami. Āpērā me'rā no'o uaro a'metārāma'acā weebosami.

⁶ Yu'u mūsārē a'tere dutibutias weronojō ucūgu mejēta wee'e. Mūsā tojo weesī'rīcā, añurōsa'a nígu, tojo ni'i. ⁷ Yu'u a'tiro wācū'u. Yu'u mūsā nipe'tirārē yu'u weronojō nūmo marīrā nicā uamisa'a. Ó'acū pe'e masānucūrē na weepōtēoatjere cūucu niwī. Āpērārē nūmo marīdutigu o marāpu marīdutigu cūucu niwī. Āpērā pe'ere nūmotidutigu, marāputidutigu cūucu niwī.

⁸ Ni'cārōacā mūsā nūmo marīrārē, marāpu marīrārē, wapewia numiarē nigāti. Mūsā yu'u weronojō nūmotiticā, marāputiticā, añu ni'i. ⁹ Umu'a numia me'rā nisī'rīrā nū'cātirānojō nūmotiato. Numia quē'rā mejārōta marāputatiato. Na nūmoticā, marāputicā, nemorō añu'u. Na numia me'rā, umua me'rā nisī'rīrā, pi'etiticā'to.

¹⁰ Yu'u marāputirārē, nūmotirārē a'tiro duti'i. A'te marī wiogu dutise ni'i. Yu'u tere were-turia'a. Numio co marāpure cō'aticā'to. ¹¹ Cō'agō pūrīcā, apī me'rā nūorēticā'to. Marāpu nimi'cu

me'rā apotigo, ni'cōta tojato. Um̄a quē'rā mejärōta cū nūmorē ne cō'aticā'to. Cū quē'rā cū nūmo ní'co me'rā apotigu, mejärōta tojato.

¹² Āpērāma, yu'u Jesucristo besecū'cu nígū, yu'u wācūsere a'tiro nigūti. Te wācūse marī wiogu yu'ure bu'e'que mejēta ni'i. A'tiro nigūti. Ni'cārērā mūsā Jesucristore ējōpeotigore nūmotibosa'a. Co mu'u me'rā ninu'cūsī'rīcā, cō'aticā'ña. ¹³ Mejärōta ējōpeotigure marāpūtigo quē'rā mu'u me'rā cū ninu'cūsī'rīcā, cō'aticā'ña. ¹⁴ Na mūsā me'rā nise ye bu'iri Ō'acū narē añurō weesami. Tojo weerā mūsā pō'rā Jesucristore ējōpeotirā pō'rā weronojō nitisama. Ō'acū mūsā pō'rārē añurō weesami. ¹⁵ No'o Jesucristore ējōpeotigu cū nūmorē cō'asī'rīgūnojō pe'e cō'ato. Jesucristore ējōpeotigo quē'rā co marāpure cō'asī'rīgōnojō cō'ato. Ō'acū marī āpērā me'rā a'mequēse marīrō niseticā uami. Na cō'asī'rīcā, añurōsa'a. ¹⁶ Cō'ano'gō "Yu'ure cō'aticā, yu'u marāphre Jesucristore ējōpeocā weemasībopā", nita basiowe'e. Cō'ano'gū quē'rā "Yu'ure cō'aticā, yu'u nūmorē Jesucristore ējōpeocā weemasībopā", nita basiowe'e.

¹⁷ Tojo nimicā, a'tere yu'u nipe'tirocjārā, Jesucristore ējōpeori curuacjārārē duti'i. Mūsānucū Ō'acū mūsārē ne waro beseri curare niseti'caronojōta a'tiro nicā quē'rārē nisetiroua'a. ¹⁸ Ō'acū ni'cūrē õ'rēcjū yapa casero yejecō'ano'chre besebosami. Cūrē besecā, mejärōta yejecō'ano'cu niato. No'o yejecō'ano'ti'chre besecā quē'rārē, mejärōta

yejecō'ano'ti'cu niato.   19 Yejecō'ano'cu, yejecō'ano'ti'cu nise wapamarī'i.   Ō'acū dutisere weese pe'e wapatiyu'rūnu'cā'a.
 20 Nipe'tirā Ō'acū besenū'cācatero ní'caronojōta ninu'cūcā'rōha'a.   21 Ō'acū da'raco'terārē besebosami. Tojo besecā, mūsā da'raco'tesere wācūque'titicā'ña. Apetero mūsārē mūsā wiorā wijadutirāsama. Añu ni'i. Na tojo nicāta, wijabaque'oya.   22 Ō'acū marī wiogu Jesucristore ējōpeodutigū mūsārē besecu niwī. Mūsārē besenū'cācaterore da'raco'terā ní'cārā niwā. Ni'cārōacāma a'tiro ni'i. Tojo da'raco'terā nimirā, Jesucristo yarā nitjiarā, da'raco'tesere wija'cārā weronojō ni'i. Cū ye cjasere da'ra'a. Āpērā quē'rā cū besenū'cārī curare da'raco'tetirā nicārā niwā. Ni'cārōacāma Jesucristore da'raco'terā weronojō nima.
 23 Ō'acū mūsārē ma'ígū, cū yarā niato nígū Jesucristo wērīse me'rā wapayecu niwī. Tojo weerā masārē da'raco'terā weronojō niticā'ña.
 24 Ō'acū ne waro besenū'cācatero mūsā niseti'caronojōta niña tja. Cū yarā niña.

25 Nūmo marīrā, marāpū marīrā pe'ema Jesucristo dutise marī'i. Tojo nimigū, no'o yu'ū basu wācūse cā'rō mūsārē wereguti. Mūsā yu'ūre ējōpeomasī'i. Marī wiogu yu'ūre pa-jaña'se bu'iri tojo weemasī'i.   26 Yu'ū a'tiro wācū'u. A'tiro nicā peje pi'etise ni'i. Tojo weerā nūmo marīrā ní'cārā nūmotiticā'ña.
 27 No'o nūmotigūpū ní'cu core cō'aticā'ña. No'o nūmo marīgū nūmotisi'rīgū a'maticā'ña.
 28 Mūsā nūmotirā, Ō'acūrē yu'rūnu'cārā mejēta

wee'e. No'o nu'mio quẽ'rã marãpãtigo Õ'acãrẽ yu'rñnu'cãgõ mejëta weemo. Tojo nimirõ, catiri Ȣmãcore peje pi'etise ni'i. Yü'u na tojo pi'etisere Ȣasãtimisa'a. Tojo weegu a'tere were'e.

29 Acawererã, yü'u Ȣusãrẽ a'tiro nisñ'rïsa'a. A'tiro nicã peje pi'etise ni'i. Nemorõ ñia'arõ wa'atjo cã'rõ du'sa'a. Ni'cãcã me'rã nãmotirã, nãmo marirã weronojõ tu'oña'ñia. Ȣusã nãmosãnumiarẽ wãcũnhrãrõnojõ o'orã, Õ'acã pe'ere wãcũnhrãdutiro, tojo wa'a'a.
30 Dãjasewã'a utiri masã bãjawetidojaticã'ñia. No'o e'catirãnojõ e'catidojaticã'ñia. Ȣusã apeque duusere Ȣusã ye warore weronojõ tu'oña'ticã'ñia. **31** A'ti Ȣmãco pe'tiwã'cãrõ wee'e. Tojo weerã a'ti turi cjasere Ȣputu waro wãcãticã'ñia.

32 Ȣusãrẽ wãcãque'tiro marirõ nicã Ȣa'a. Nãmo marigã marĩ wiogu cjasere pûrõ wãcãnhrãsami. Jesucristo Ȣasere weesñ'rïsami. **33** Nãmotigu pe'e cã nãmo añurõ nicã Ȣagu, a'ti Ȣmãco cjasere wãcãnhrãsami. Cã nãmo e'caticã Ȣasami. **34** Cã marĩ wiogu Ȣase quẽ'rãrẽ weesñ'rïsami. Tojo weegu cã weesñ'rïse puaro dãcawaanu'cõsami. Numia quẽ'rãrẽ tojota ni'i. Marãpu marigã marĩ wiogu ye cjasere pûrõ wãcãnhrãsamo. Õ'acã Ȣaro dia'cã weesñ'rïsamo. Co wãcãusepù quẽ'rãrẽ cã Ȣaro wãcãsamo. Marãpãtigo pe'e co marãpu añurõ nicã Ȣasamo. A'ti Ȣmãco cjasere pûrõ wãcãnhrãsamo. Co marãpu e'caticã weesñ'rïsamo.

35 Yü'u Ȣusãrẽ añurõ wa'ato nígã oja'a. Añurõ nidutigu, marĩ wiogu Ȣaro dia'cã wee-

dutigʉ oja'a. Mʉsārē nʉmotisere, marāpʉtisere cā'mota'agʉ mejēta, tojo ni'i.

36 Ni'cã cã macõ mu'nucã ū'agʉ, a'tiro nibosami: “Yʉ'ʉ macõrē añurõ weetisa'a. Co marāpʉticã, añubosa'a”, nibosami. Tojo nigʉnojõ numisoato. Te tojo weese ne ña'arõ weese niwe'e. **37** Apĩ pe'e “Numisorouasato”, nitibosami. Cã tojo weesĩ'rise cãrẽ añu nibosa'a. “Yʉ'ʉ macõ marāpʉtisome”, nibosami. Cã tojo nicã, core añurõ wa'arosa'a. **38** A'tiro ni'i. Macõrē marāpʉtiduti'cʉ añurõ weegʉ weesami. Marāpʉtidutigʉ pe'e quẽ'rã totá añurõ weeyʉ'rʉnʉ'cãsami. A'tiro ni'i. A'tocatero pi'etise peje ni'i. Tojo weero marāpʉtiticã, nemorõ añu ni'i.

39 Marĩrẽ dutise a'tiro ni'i. Marāpʉtigo co marāpʉ catiri cura cã me'rã ninu'cãcã'to. Cã wẽrica be'ro co no'o tʉ'sagʉnojõ me'rã marāpʉtiato, ni'i. Co marāpʉ Jesucristore ējōpeogʉ niato. **40** Yʉ'ʉ pe'e a'tiro wãcũ'u. Co apaturi marāpʉtitigo, nemorõ e'catibosamo. Yʉ'ʉ quẽ'rã ãpẽrã mʉsārē bu'erã weronojõ Espíritu Santure cʉo'o. Tojo weegʉ tojo ucũ'u.

8

Wa'icʉ di'i na queose yee'quere ējōpeorã ñubuepeo'quere ba'asama nise ni'i

1 Mʉsã sãrĩtiñã'quere yʉ'tigʉti. “¿Wa'icʉ di'i na queose yee'quere ējōpeorã ñubuepeo'quere ba'arowati?” nisere yʉ'tigʉti. Mʉsã “Na ējōpeose yee'quere wapamarĩ'i, tere masĩtoja'a”, nisa'a. Tojota ni'i, nírõ. Tojo nírã, a'tiro nirã

weesa'a: “Ãpērā yu'rñoro masīyñ'rñanñ'cā'a”, nima'acārā weesa'a. Marī ãpērārē ma'írā, a'tiro pe'e weesa'a. Nemorō narē Õ'acūrē ējōpeocā weesa'a. ² No'o “Masīyñ'rñagñ ni'i” nigūnojō ne cā'rō masītibutiacā'sami. “A'tiro wee masīrññasato”, nitisami. ³ Õ'acū cūrē ma'igñ pe'ema a'tiro nisami: “Yagñ nimi. Cūrē masī'i”, nisami.

⁴ Mñsā wa'icñ di'i ñubuepeo'quere ba'ase pe'e a'tiro ni'i. Mñsā nírñonojōta na ējōpeose yee'que wapamarī'i. Ñpērā Õ'acū weronojō nirñpñua ne marīma. Cū ni'cūta nimi. ⁵ Ñpērā cūrē ējōpeotirā pñjärā ãpērānōjōrē ējōpeosama. Ù'mñarñpñ nirñrē, a'ti nucñcápñ nirñrē ējōpeosama. Narē marī Õ'acūrē ējōpeoro weronojō tñ'oña'sama. “Marī wiorā nima”, nisama. ⁶ Marī pe'e masīno'o, Õ'acū marī pacñ ni'cūta nimi. Cū nipe'tise a'ti turi cjasere bajurñcñ niwñ. Marī cū yarā cū dutiro weeajā ni'i. Tojo nicā Jesucristo quē'rā ni'cūta wiogñ nimi. Cū me'rā nipe'tise weeno'caro niwñ. Marī quē'rārē cū yarā sñjācā weecñ niwñ. Tojo weerā marī cū me'rā ninu'cñcā'rñsa'a.

⁷ Ñpērā Jesucristore ējōpeorā, Õ'acū ni'cūta nisere añurō waro masīyñ'rñtēritisama. Na todñporopñre queose yee'quere ējōpeose bu'iri tojo nisama. Tojo weerā ni'cārñacārē ñubuepeo'que di'ire ba'arā, a'tiro nisama: “Tere ba'arā, queose yee'quere ējōpeorā wee'e”, nisama. Tojo weerā ējōpeotutuatirā ba'arā, bu'iritirā tñ'oña'sama. Tojo tñ'oña'mirā, tojo ba'acā'sama. Te me'rā na wñcñsere

dojorēsama. ⁸ Marī ba'ase, marī ba'atise quē'rā marīrē Ō'acūrē nemorō ējōpeocā weewe'e. Marī ba'arā, nemorō añurā wa'asome. Ba'atirā quē'rā, ñā'abutiarā wa'asome. ⁹ Tojo nimicā, añurō weeya mūsā. Apetero mūsā no'o ularo ba'ama'arā, apī añurō ējōpeotutuatigare dojorēbosa'a. ¹⁰ A'tiro ni'i. Mu'u "Na ējōpeose yee'que wapamarī'i" ni masīmigū, na ñubuepeo ba'awuaropu ba'agu wa'abosa'a. Apī ējōpeotutuatigū pe'e mu'u tojo weesere ñ'abosami. Mu'u ba'acā ñ'agū, "Queose yee'quere ējōpeogu weemi. Tojo weese ñā'a ni'i", ni wācūbosami. Tojo wācūmigū, mu'urē ñ'acūugū, cū quē'rā ba'acā'bosami. Tere ba'agu, "Ñā'arō weegu wee'e", nibosami. Cū tojo wācūse bu'iri mu'u cārē ñā'arō weegu wee'e. Tojo weerā añurō weeya. ¹¹ Mu'u masīmigū ba'agu, ējōpeotutuatigū pe'ere dojorēgū wee'e. Cristo cū quē'rārē wērībosacu niwī. Mu'u ba'ase me'rā mu'u acaweregare dojorē'e. ¹² Mu'u ba'agu, Cristoreta ñā'arō weegu wee'e. ¹³ Marī ba'ase me'rā marī acaweregū ējōpeotutuatigare dojorēbosa'a. Tojo weeri nírā, diacjūta ba'atiyu'rūocā'rōhu'a'a.

9

*Jesucristo ye quetiwereri masārē na bu'ese
wapa wapata'aba'amasisama nise ni'i*

¹ Yu'u Jesucristo besecūú'cu ni'i. Āpērā cū besecūú'cārā weronojō weemasī'i. Yu'u quē'rā marī wiogu Jesure ñ'awū. Tojo nicā mūsārē marī wiogu quetire werewu. Mūsā

tere tħo ējōpeowħ. Tojo weerā yu'ħu Jesucristo besecūu'cħu nisere masī'i. ² Āpērā yu'ħre "Cū Jesucristo besecūu'cħu mejēta nimi", nírā nisama. Muusā pūrīcā tojo niticā'ñna. Yu'ħu muusārē Jesucristore ējōpeocā weewħu. Tojo nicā muusā cūrē ējōpeorārē ni'cā curuata nerēque'acā weewħu. Tojo weese me'rā yu'ħu cū besecūu'cħu nisere masī'i.

³ Āpērā yu'ħre "Cū Jesucristo besecūu'cħu nitimi" nicā, narē a'tiro yu'tinu'cū'u. ⁴ Yu'ħu Jesucristo besecūu'cħu ni'i. Tojo weegħu yu'ħu bu'ese wapa na ba'ase ecacā, si'rīse tħiġacā, ñe'emasi'i. ⁵ Apeye quē'rārē yu'ħu āpērā Jesucristo besecūu'cārā, tojo nicā cū acabijirā weronojō weemasī'i. Tojo nicā Pedro weronojō weemasī'i. Ni'cō numio Jesucristore ējōpeogore nūmoti, miamasī'i. ⁶ ¿De'ro wāċūti muusā? Āpērā Jesucristo besecūu'cārā cū ye quetire wererā, da'ratima. ¿Ussā dia'cū Bernabé, yu'ħu, Jesucristo ye quetire wererā ba'acatisi'rīrā da'radu'umasitħisari? ⁷ Surara cū ba'asere cū basu wapayetisami. Cū wiorā cūrē ecasama. U'sere otegħu te duxcare ba'asami. Oveja co'tegħu quē'rā oveja ḥopčō me'rā wee'quere ba'asami. ⁸⁻⁹ Yu'ħre "Masā wāċūse dia'cūrē weremi", niticā'ñna. Ḏ'acū ye queti ojáca pūrīpħu Moisé Ḏ'acū duti'quere a'tiro nicu niwī: "Wecu trigo ārħagħu, tuumajāmisutħasami. Cū ba'asī'rīgħu, ba'ato. A'tiro weeticā'to. Trigore ba'ari nírā, u seropħu tuusāarī be'tore tuusāaticā'ñna", nicu niwī. Ḏ'acū tere nígħu, weċċa se'sarore wāċūticu niwī. ¹⁰ Cū tere nígħu, u ssā cū ye

quetire wererārē queose o'osī'rīgū tojo nicū niwī. A'tiro ni'i. Di'tare se'ecūumū'tā'cū, apī trigore ārūagū na ote'que dūcare na pūarā dūcawaatjere wācūyurā, da'rasama. ¹¹ Úsā mūsārē Jesucristo ye queti wererā oteri masā weronojō niwā. Oteri masā te otese dūcare miisami. Tojo weerā mūsā ūsārē apeyenojō o'ocā, aňu ni'i. ¹² Mūsā āpērāmarīcārē tojo o'osa'a. Úsā pūrīcārē tjāsa'a.

“Úsārē o'oya”, nímasī'i. Tojo nimirā, “O'oya”, ne niwe'e. Tojo nírōnojō o'orā, su'tinojō, ba'asenojō moorā, tojo nu'cācā'wū. A'tiro wācūwū: “Marī sērīcā pe'ere, Cristo ye quetire ūatibosama”, ni wācūwū. Tojo weerā apeyenojō marīcā ī'arā, tojo nu'cācā'wū. ¹³ Mūsā masīweti? Ó'acū wi'ipū da'rara masā Ó'acūrē ējōpeorā ba'ase miiti cūu'quere ba'asama. Na wa'icūrārē wējē ūjūamorōpeowūaropū da'rara, te di'ire ba'asama. ¹⁴ A'te weronojō Jesucristo ye queti wererā quē'rārē “Na te da'rase me'rā wapata'aba'ato”, nicū niwī marī wiogū. ¹⁵ Tojo nimicā, yū'ū ne ni'cāti a'tere niticāti. Tojo nicā ni'cārōacā quē'rārē mūsārē apeyenojō o'odutigū mejēta tojo oja'a. Újaboa wērīmigū, mūsārē were'que wapa wapaseesome.

¹⁶ Yū'ū Jesucristo ye quetire weregu, tere werese bu'iri “Āpērā yū'rūoro aňuyū'rūnū'cā'a”, niwe'e. Te yū'ū da'rase ni'i. Yū'ū tere wereticā, ñā'arō wa'abosa'a. ¹⁷ Tojo weegū yū'ū ūaro me'rā weregu, wapata'abopā. Yū'ure were-dutisere weegū, Ó'acū cūu'quere weegū wee'e. Cū yū'ure wapayegūsami. ¹⁸ Yū'ū Jesucristo

ye quetire weregu, wapata'aba'amasi'i. Tojo weeta basiomicā, "Wapayeya", niwe'e. Yu'u wapata'ase a'tiro ni'i. Jesucristo masārē yu'ruomi nise quetire weregu, e'cati'i. Tere weregu, wapaseewe'e. Tereta yu'u wapata'a.

19 Masārē yu'u bu'esere tu'oato nígu a'tiro wee'e. Ne ni'cūrē da'rawā'ñaco'tegu nitimigu, nipe'tirārē da'rawā'ñaco'tegu weronojō tu'oña'a. Pājārā Cristo yarā sājācā uasāgu, tojo wee'e. **20** Judío masā tiropu nígu, na Jesure ējōpeocā uasāgu na weronojōta niseti'i. A'tiro ni'i. Judío masā Moisé dutise doca nima. Ó'acu yu'ure te dutise doca nidutitimi, nígupua. Mejō na Jesucristore ējōpeocā uasāgu yu'u quē'rā na weronojō Moisé dutise doca weronojō ni'i. **21** Judío masā nitirā quē'rārē Moisé dutisere masitirā, na Jesucristore ējōpeocā uasāgu na weronojō niseti'i. Tojo nisetimigu, "Ó'acu dutisere weetigu ni'i", niwe'e. Cristore ējōpeotjīagu, Ó'acu dutisereta wee'e.

22 Yu'u ējōpeotutuatirā me'rā nígu, na Jesucristore ējōpeocā uasāgu na weronojōta wee'e. "Masipe'ocā'a", niwe'e. Tojo weegu nipe'tirārē "¿Yu'u de'ro weecā na yu'rusi'rīmitina?" nígu, na weewuasenojōrēta weeseti'i. **23** Jesucristo ye quetire weregu, na tu'oato nígu tojo wee'e. Cū ye queti añuse ni'i. Yu'u nipe'tirā tere masicā ua'a. Jesucristo narē yu'ruose yu'u wapata'ase ni'i.

24 A'tere queose me'rā were'e. Omawapata'ari masā nipe'tirā omasama. Nipe'tirā omamirā, ni'cūta wapata'asami. Musā tere masi'i. Musā

quẽ'rã nipe'tirã wapata'asĩ'rĩrã, wapata'ari masũ weronojõ omaña. M̄usãrẽ Õ'acũ o'oatjere wapata'asĩ'rĩrã, cã ɻaro weeya. ²⁵ Nipe'tirã na omati d̄uporo añurõ omabu'esama. Tojo weerã na queoro ba'asama. Na upare dojorẽsere weetisama. Na p̄urĩ me'rã wééca be'tore wapata'asĩ'rĩrã, tojo weeyusama. Ti be'to maata boadija wa'asa'a. Marĩ quẽ'rã Õ'acũ ɻatisere, ña'asere du'urã, Õ'acũ yere wee'e. Cã o'oatje wapata'asĩ'rĩrã, tojo wee'e. Cã o'ose ne pe'tisome. ²⁶ Tojo weegu yu'ɻ omari masũ weronojõ queoro wee'e. Wācūtimigu, tojo weema'awe'e. Yu'ɻ weeatjere wācūyu'u. ²⁷ Yu'ɻ ɻaro dia'cã weewe'e. Ña'arõ ɻaripejasere weewe'e. Wācūtutua'a. Tojo weeticãma, Jesucristo ye quetire āpērãrẽ werecã, Õ'acũ yu'ure "Añurõ weewu", nitibosami. Añuse yu'ure o'obo'quere o'otibosami.

10

D̄porocjärã weronojõ weeticã'ñna nise ni'i

¹ Jesucristore ējōpeorã, m̄usãrẽ a'tere m̄usã masicã ɻasa'a. Õ'acũ ɻsã Israe curuacjärã ñec̄sumua me'rã nicu niw̄. Cã o'óca curua o'mecurua me'rã na d̄uporo ɻ'mtacu niw̄. Nipe'tirã cãrẽ siruturã, pajiri maa aco sõ'arã maajo decopu pẽ'acãrã niwã. ² Na o'mecuruare sirutu'cãrã ti maarẽ pẽ'a'cãrã nipe'tirã wāmeyeno'cãrã weronojõ tojacãrã niwã. Te me'rã na Moisé yarã sãjãcãrã niwã. ³ Na nipe'tirã Õ'acũ o'o'que ɻ'muse cjase maná

wāmetisere ba'acārā niwā. ⁴ Nipe'tirā aco Ō'acū o'o'quere ūtāgāpū ní'quere sī'rīcārā niwā. Cristo ūtāgā aco wijaacaga weronojō nimi. Cū na nipe'tirārē co'tegū, nipe'tiropū ba'patiwā'cācū niwī. ⁵ Narē tojo weemigū, Ō'acū pājārārē tū'saticū niwī. Cūrē yū'rānū'cācā ī'agū, tojo weecū niwī. Te ye bu'iri na yucū marīrōpū wa'arā, pājārā boabajaque'aticārā niwā.

⁶ Narē tojo wa'a'que marīrē queose weronojō ni'i. Marīrē na ña'arō wee'caro weronojō weedutitiro tojo wa'acaro niwā. ⁷ Tojo weerā āpērā na yee'quere ējōpeoticā'ñā. Todūporocjārā weronojō weeticā'ñā. Ō'acū ye queti ojáca pūrīpū wecu queosere ējōpeorā da're'quere a'tiro ojano'wū: “Masā ba'a, sī'rīcārā niwā. Tu'ajanū'cō, na no'o uaro bosenūmū nū'cācārā niwā.” ⁸ Marī na weronojō no'o uaro a'metārābajaque'atiticā'rā. Námarīcā tojo wee'que wapa ni'cā nūmū veintitrés mil wērīcārā niwā. ⁹ Na marī wiogū Ō'acūrē ña'arō ucūcārā niwā. Ō'acū marīrē co'tetimi nírā, cūrē uacā weecārā niwā. Marī na wee'caronojō weeticā'rā majā. Námarīcā tere wéérā, pājārā aña cū'rīwējēno'cārā niwā. ¹⁰ Tojo nicā mūsā Ō'acū me'rā na wee'caronojō tū'satirā, niticā'ñā. Na tojo weecā ī'agū, Ō'acūrē wereco'tegū u'mūsecjū narē wējēcō'acū niwī.

¹¹ Ō'acū marīrē masīdutigū narē tojo weecū niwī. Marī a'tocaterocjārārē a'ti umūco dujawā'cārō wee'e. Ō'acū dūporocjārārē bu'iri da'recū niwī. Te bu'iri da're'quere cū ye

queti ojáca pūrīpʉ ojaduticʉ niwī. Marīrē na weronojō ña'arō weedutitigu tojo weecʉ niwī.

12 No'o "Yu'ʉ pūrīcā añurō ējōpeo'o, ña'arō weesome" nigūnojō tʉ'omasīñā. Apetero weegʉ mʉ'ʉ ña'arō weebosa'a.

13 Apetero marī basu ña'arō weesī'rīsa'a. O apetero wātī marīrē ña'arō weedutisami. Marī dia'cū mejētare tojo wa'a'a. Nipe'tirārē tojo wa'asa'a. Õ'acū pe'e cū "Weeguti" nī'quere weeticā weetisami. Cū marī ña'arō weesī'rīcā, nʉ'cāto nígū marīrē weetamusami. Tojo weerā marī ña'arō weebo'quere weewe'e.

14 Tojo weerā Jesucristore ējōpeorā yʉ'ʉ mairā, mʉsā na yee'cārārē ñubuepeoropʉ ne wa'aticā'ña. Tere ne cā'rō ējōpeoticā'ña.

15 Mʉsārē masārē weronojō ucū'u. Mʉsā basu yʉ'ʉ ucūsere tʉ'oña'ña.

16 Marī pōtērīrā, sī'rīrī pa sī'rīse dūporo Õ'acūrē e'catise o'o'o. Ti pare sī'rīrā, Jesucristore bu'ipejatamu'u. Cū marīrē wērībosagʉ, cū dí o'mabʉrocʉ niwī. Tojo nicā pāgārē dūcawaa ba'arā, ni'cā curua, ni'cā upʉ wa'a'a. Tere ba'arā, Cristo curusapʉ wērī'quere bu'ipejatamu'u.

17 Marī pājārā nimirā, ni'cāgā cjase pārē ba'a'a. Tojo weerā marī ni'cā curua, ni'cā upʉ weronojō ni'i.

18 Israe curuacjārārē wācūña. Na Õ'acūrē ējōpeorā, wa'icʉrārē ūjʉamorōpeosama. Te di'ire ba'asama. Tere ba'arā, na Õ'acūrē bu'ipejatamusama.

19 Mʉsārē a'tiro nigūti. Yu'ʉ masā na yee'que pe'ema "Wapati'i", nigū mejēta wee'e. Wa'icʉ di'i na yee'cārārē wējē ñubuepeo'que quē'rārē a'tiro nigūti: "Apeye di'i

weronojō ni'i", nigū mejēta wee'e.

20 Tojo nitimigū, a'tiro ni'i. Ō'acūrē ējōpeotirā na yee'cārārē wa'icūrā wējē ñubuepeorā, wātīarē ējōpeorā weema. Ō'acū mejētare ējōpeoma. Na tojo weecā, mūsā na me'rā nerē ba'arā, wātīa me'rā bu'ipejatamurā wee'e. Mūsā tojo weecā uawē'e. **21** Marī pōtērīrā, marī wiogū ya pare sī'rī'i. Cūrē bu'ipejatamurā, cū yere ba'a'a. Na yee'quere ñubuepeowharopū cjase pe'e na o'ose te sī'rīse, te ba'ase wātīa ye ni'i. Tojo weerā mūsā marī wiogūre bu'ipejatamurā, cū yere ba'arā, wātīa ye pe'ere ba'ata basiowe'e. Wātīa yere ba'arā, narē bu'ipejatamubosa'a. **22** Marī, wātīarē bu'ipejatamurā, marī wiogū Ō'acūrē doecā weebosa'a. Cū marī me'rā uacā, marī pōtēotisa'a. Cū tutuagū nimi.

*Marī uaro dia'cū wéérā, āpērārē ma'itibosa'a
nise ni'i*

23 Masā a'tiro ucūwħasama: "Marī weesī'rīsere no'o uaro weemasī'i." Tojota ni'i, nírō. Apeye marī weesī'rīse marīrē weetamutisa'a. Marī uaro wéérā, āpērārē Ō'acūrē nemorō ējōpeocā weetibosa'a. **24** Āpērārē añurō wa'acā uasārōħa'a. Marī ye dia'cūrē wācūnurħticā'rōħa'a.

25-26 Ō'acū ye queti ojáca pūrīpū a'tiro ojano'wħi: "Nipe'tise a'ti turipū nise marī wiogū ye ni'i", ni ojano'wħi. Nipe'tise ba'ase Ō'acū wee'que ni'i. Tojo niyucā, nipe'tisere ba'amasa'i. Tojo weerā ba'ase duawħaropū duasere no'o uaro duuba'aya. Mūsā bu'iritirā tu'oña'rī nírā,

“¿Na queose yee'cārārē ñubuepeo'que di'i niti?”
ni sērītiña'ticā'ña.

²⁷ Apetero weegu ni'cū Jesucristore ējōpeotigu mūsārē cū tiropu ba'adutibosami. Mūsā cū tiropu wa'asī'rīrā, nipe'tise cū ecasere ba'aya. Mūsā bu'iritirā tu'oña'rī nírā, “A'te de'ro wee'que di'i niti?” ni sērītiña'ticā'ña. ²⁸ Topu nírī cura ni'cū Jesucristore ējōpeogu mūsārē a'tiro nibosami: “A'te queose yee'cārārē na ñubuepeo'que di'i ni'i”, nibosami. Cū tojo nicā, te di'ire ba'aticā'ña. Cū mūsā ba'acāma, mejēcā wācūbosami. Tojo wācūticā'to nírā tojo weeya. ²⁹ Tojo nígū, cū wācūsere ucūgū wee'e. Mūsā wācūse mejētare ucū'u. Marī a'tiro nibosa'a: “Apī ñā'arō tu'oña'se bu'iri ¿de'ro weeacju yu'ü weesī'rīsere dūcayubosau? ³⁰ Yu'ü ba'asere Õ'acūrē e'catise o'ocā, āpērā yu'ü ba'asere mejēcā nímasītisama”, nibosa'a. ³¹ A'tiro ni'i. Marī ba'ase, sī'rīse me'rā añurō weecāma, añu ni'i, añurō. Mejō a'tiro ua'a. Nipe'tise marī āpērārē ējōpeocā weecā, añu nisa'a. Tojo weecā, nipe'tirā Õ'acūrē e'catipeorāsama. ³² Mūsā weese me'rā nipe'tirā Õ'acū yarārē, judío masārē, judío masā nitirārē ñā'arō weecā weeticā'ña. ³³ Yu'ü weronojō weeya. Nipe'tise yu'ü weese me'rā Õ'acū yarārē añurō weesī'rī'i. Nipe'tirā Jesucristore ējōpeocā uasāgū na tu'sasere weenu'cūsī'rī'i. Yé pe'ere añurō weesī'rīwe'e. Āpērā ye pe'ere na yu'rūcā uasāgū wācūnurū'ü.

11

¹ Musā quē'rā yu'ū weronojō weeya. Cristore yu'ū siruturonojōta yu'are sirutuya.

Numia na ñubueñaropn weewñase ni'i

² Yu'are musā wācūcā, yu'ū bu'e'quere queoro weecā tu'ogu, e'cati'i. ³ Apeyenojō musārē masicā ua'a. Cristo umuanucūrē na dupoá nimi. Um̄ pe'e numio dupoá nimi. Ó'ac̄ quē'rā Cristo dupoá nimi. ⁴ Um̄ Ó'ac̄ wi'ipu ñubuegu, cū dupoapu su'ti caserore pesatisami. Tojo nicā Ó'ac̄ wereduti'quere wereturiagu, pesatisami. Pesagu pūrīcā, bopoyoro weegu weebosami. Cū tojo wéégū, marī wiogu Jesucristore wiopesase me'rā ejōpeotibosami. ⁵ Numio pūrīcā ñubuego, dupoapu su'ti caserore pesasamo. Tojo nicā Ó'ac̄ wereduti'quere wereturiago, mejārōta weesamo. Co pesatigo, bopoyoro weego weebosamo. Um̄ weronojō weebosamo. Co marāp̄ure, co wiogu're yu'rūnū'cāgō weesamo. Poarire seecō'a wujaweenō'co weronojō nibosamo. ⁶ Co pesaticā, diacjūta co poarire seecō'a wujaweepe'ocā'rōua'a. Tojo weesī'rītigo, bopoyo ni'i nígō, pesato. ⁷ Um̄ pe'e pesaticā'rōua'a. Cū Ó'ac̄ weronojō wiogu nimi. Um̄ Ó'ac̄ wiogu nimi nisere ī'omi. Numio pe'e um̄ wiogu nimi nisere ī'omo. Tojo weego co su'ti caserore pesaroua'a. ⁸ Ne waropu Ó'ac̄ umurē wéégū, numio ya ð'a me'rā weeticu niwī. Numio pe'ere um̄ ya ð'a me'rā weecu niwī. ⁹ Ó'ac̄ numiorē umurē weetamudutigu weecu niwī. Um̄ pe'ema

numiorē weetamuacjჸ mejētare weecჸ niwī.
 10 Tojo weerā numia mūsā nerēwħaropure nírā, su'ti caserore pesaroua'a. Tojo weego co ɻumua dutise doca nisere ī'osamo. Apeye quē'rārē Ő'acūrē wereco'terā ɻ'mūsepჸ nirā co tojo weesere ī'asama. 11 Tojo nimicā, mari Jesucristore ējōpeorā a'merī weetamu'u. ɻumua numia weetamuse marīrō nímasītisama. Numia quē'rā ɻumua weetamuse marīrō nímasītisama.
 12 Diacjჸta ni'i. Ő'acū numiorē ɻumua ya o'a me'rā weecჸ niwī. A'te quē'rā diacjჸ ni'i. ɻumua numiapure bajuasama. Nipe'tirā Ő'acū weeno'cārā dia'cā nima. Cā narē de'ro wee nisetiatjere weecჸ niwī.

13 ¿Mūsā de'ro wācūti? Numia na Ő'acū wi'ipu Ő'acūrē sērīrā, dūpoapu su'ti casero pesaticā ¿añuti? Añuwe'e. 14 Nipe'tirā masīno'o. ɻumua poanu'mo yoacā, bopoyo ni'i. 15 Numia pe'e co poanu'mo yoacā, añuyu'rħa'a. Masīno'o. Co dūpoare ma'masu'ago poanu'morē o'masamo. Su'ti casero pesago weronojō weesamo. 16 Yu'u ucūsere "Tojo niwe'e" nigūnojōrē a'tiro nigūti. "ঢসাঁ, tojo nicā āpērā Jesucristore ējōpeorā apeye weesetisenojōpumma masīnemoña marī'i", nigūti.

Miinerēba'arā queoro weeti'que ni'i

17 Ni'cārōacā mūsārē apeye oja'a. Tere ojagu, "Añurō weerā wee'e", nigū mejēta wee'e. Mūsā nerērā, añurō weeboronojō o'orā, mejō pe'e dojorēaporō. 18 Mūsārē a'tiro nimu'tāgħti. Mūsā nerēwħarā, dūcawatisa'a. Mūsā tojo weese quetire tu'owu. Yu'u tu'oña'cā, a'te queti diacjჸta nisa'a. 19 Mūsā a'tiro ni wācūsa'a:

“Marī ducawatiwijarou'a. Te me'rā ¿noa pe'e Jesucristo yarā waro nitito? nisere ū'orāsa'a”, nisa'a.

20 Musā ducawatise ye bu'iri miinerēba'arā, marī wiogū cū bu'erā me'rā ba'atuo'caro weronojō queoro etiba'atisa'a. **21** Musā ba'a se miasere no'o haro ba'anu'cāsa'a. Pajiro ba'a, sī'rī, que'asa'a. Āpērā pe'e ba'atirā ūjaboasama. **22** ¿Musā wi'seri mooti? Te wi'seripū ba'a, sī'rībosa'a. No'o haro wéérā, musā nerēwūasere wapamarī'i, nirā wee'e. Ba'a se moorārē bopoyoro yu'rūcā weerā wee'e. ¿De'ro nibosau musārē? A'tere musārē “Añurō weerā wee'e”, niwe'e.

*Jesucristo cū bu'erārē su'ori ba'atuo'que ni'i
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)*

23 Yu'u musārē bu'e'quere marī wiogū yu'ure bu'ewī. A'tiro ni'i. Jesú cūrē ū'atū'tirāpūre o'oatji ñamita Jesú pārē mii, **24** Ō'acūrē e'catise o'ocu niwī. Tu'ajanu'cō, tigare cū bu'erārē ducawaacsu niwī. Be'ro narē nicu niwī: “A'te yu'u upu ni'i. Yu'u musā ye niatjere wērībosagūti. A'tiro yu'u ni'cārōcacā wee'caronojō weenu'cūcā'ña. Tere wéérā, yu'u musārē wērībosasere wācūña”, nicu niwī. **25** Na ba'áca be'ro sī'rīrī pare mii, narē nicu niwī: “Musā ye niatjere yu'u wērīgūti. Yu'u wērīcā, yé dí o'mabūrorosa'a. Ō'acū dūporopū musā me'rā ‘A'tiro apogūti’, nicu niwī. Cū ní'caronojōta yé dí me'rā musā me'rā apogūsamī. Musā nipe'tisetiri ti pare sī'rīsetirinucaū yu'ure wācūña”, nicu niwī. **26** A'tiro ni'i. Musā pārē ba'arā, ti pare

sī'rīrā, marī wiogu cū marīrē wērībosa'quere ī'onu'cūrā wee'e. Téé cū apaturi a'ticāpu mūsā tojo weenu'cūcā'rāsa'a.

*Pōtērīse duporo marī weesetisere
wācūmu'tādutise ni'i*

²⁷ Marī wiogu Jesucristo pōtērīdutisere wiopesase marīrō pārē ba'ama'agūnojō, ti pare sī'rīma'agūnojō bu'iri cuomi. Cū wērīsere, cū ye dīre mejō nise weronojō tu'oña'sami. ²⁸⁻²⁹ A'tiro ni'i. Marī Jesucristore ejōpeorā nerēwūarā, ni'cā curua, ni'cā upu ni'i. Marī wiogu ya upu ni'i. Marī tere queoro wācūtimirā, pārē ba'a, ti pare sī'rīcā, Ō'acū bu'iri da'resami. Tojo weerā nipe'tirā marī pōtērīati duporo marī weesere ¿ñā'arō weecāti? nírā, wācūmu'tārōua'a. Tojo wééca be'ropu pārē ba'a, ti pare sī'rīmasi'i. ³⁰ Mūsā tojo weetise ye bu'iri pājārā dutiti, tutuatima. Ni'cārērā wērīatojama. ³¹ Marī pōtērīse duporo wācūmu'tācāma, Ō'acū tojo bu'iri da'retibosami. ³² Marī wiogu añurō weeato nígū marīrē bu'iri da'rewe'osami. Cū marīrē, āpērā cārē ejōpeotirā me'rā pecame'epu wa'acā uatimi. Tojo weegu ñā'arō weesere du'udutigu marīrē bu'iri da'rewe'omi.

³³ Tojo weerā, acawererā, miinerēba'arā, a'tiro weeya. Ni'cārō me'rā ba'arātirā, yucueya. ³⁴ No'o ujaboagūnojō cū ya wi'ipu ba'ato. Tojo weecā, Ō'acū mūsā añurō nerēcā ī'agū, bu'iri da'resome. Apeyema mūsā tiropu wa'agū, apoguti.

12

Masānucū weemasīsere Espíritu Santu o'ose ni'i

¹ Acawererā, Espíritu Santu mūsārē Õ'acū yere weemasīatjere o'omi. Mūsārē tere queoro masīcā ua'a.

² Mūsā masī'i, Jesucristore ējōpeose dūporo masā yee'quere no'o uaro ējōpeosirutucārā niwū. Na yee'que catise mejēta nicaro niwū. Ucūticaro niwū. ³ Mūsā masīticārā niwū. Te bu'iri a'tiro masīcā ua'a. Ne ni'cū Espíritu Santure cuogū Jesure a'tiro nímasītisami: "Pecame'epu wa'abata'to", nímasītisami. Tojo ucūgū pūrīcā Espíritu Santu o'ose me'rā mejēta ucūsami. Apī "Jesú marī wiogū nimi" nígū, cū pūrīcā Espíritu Santure cuomi. Espíritu Santu moogū tojo nímasītibosami.

⁴ Marīrē Espíritu Santu cū weemasīse o'osere mejēcā dia'cū dūcawaasami. Tere Espíritu Santu ni'cūta o'omi. ⁵ Cū o'ose me'rā marī wiogū Jesucristo marīrē mejēcā dia'cū da'radutisami. Tojo da'radutimigū, Jesucristo ni'cūta nimi.

⁶ Cū dutisere wéérā, mejēcārī dia'cū weesa'a. Õ'acū ni'cūta nipe'tirā marī weesere añurō wa'acā weesami. ⁷ Espíritu Santu cū o'ose me'rā marīnucūrē cū marī me'rā nisere ū'osami. Cū o'ose me'rā marī nipe'tirā Jesucristore ējōpeori curuacjārārē a'merī añurō weemasī'i. ⁸ A'tiro ni'i. Äpērārē cū masīse o'ose me'rā ucūme'rīcā weesami. Äpērārē mejārōta cū me'rā Õ'acū ye queti ojáca pūrīpu oja'quere tu'omasī, wereme'rīcā weesami. ⁹ Äpērārē cūta tja

ẽjõpeoyu'rñu'cásere o'osami. Tojo nicã ãpérã dutitirãrẽ yu'rñomasísere o'osami. ¹⁰ Æpérã cã tutuaro me'rã añuse wee'omasísama. Æpérãrẽ Õ'acã were'quere wereturiamasísere o'osami. Æpérãrẽ “¿Noa wãtã me'rã nisoo ucüti? ¿Noa Espíritu Santu me'rã diacjã ucüti?” ni besemasísere o'osami. Espíritu Santu ãpérãrẽ apemasã yere masítimirã ucúcã weesami. Æpérã na ucúcã masítimirã, wereturiamasísama. ¹¹ Espíritu Santu cã uaro cã o'osí'rísere marínucãrẽ ducawaasami. Marírẽ mejëcãrĩ dia'cã weesetiatjere ducawaasami. Cã ni'cã nimigã, tojo weesami.

Marí pãjãrã nimirã, ni'cã curua, ni'cã uputa ni'i nise ni'i

¹² Marí upu ni'cã upu nimirõ, peje ducawati'i. Tojo ducawatimirõ, ni'cã uputa ni'i. Cristo quẽ'rã tojota nimi. Pãjãrã cãrẽ ejõpeoma. Na pãjãrã nimicã, cã upu weronojõ ni'cã curua cã me'rã nima. ¹³ A'tiro ni'i. Marí cãrẽ ejõpeorã nipe'tirã judío masã, judío masã nitirã, ãpérãrẽ da'rawã'ñaco'teri masã, da'rawã'ñaco'tetirã Espíritu Santu ni'cã me'rãta wãmeyeno'wã. Tojo weerã ni'cã upu ni'i. Marí nipe'tirãpata Espíritu Santureta cão'o.

¹⁴ Ni'cã upu peje ducawatise cãocã'a. ¹⁵ Marí du'pocã ucûrõ du'pocã nírõ, a'tiro nibosa'a: “Omocã niwe'e. Tojo weegu marí upu cjase niwe'e.” Tojo nise ye bu'iri du'pocã upupu niticã weewe'e. Toputa wã'ña'a. ¹⁶ Marí o'mepero a'tiro ucûbosa'a: “Capea niwe'e. Tojo weegu marí upu cjase niwe'e.” Tojo nise ye

bu'iri o'mepero upupu niticā weewe'e. Toputa wā'ña'a. ¹⁷ Marī upu capeajo dia'cū nicā, ¿de'ro wee marī tu'obosau? Marī upu o'meperojo dia'cū nicā, ¿de'ro wee marī wījīnā'bosau? ¹⁸ Ó'acū marī upure wee'cu pe'ema cū haro me'rā nipe'tisere queoro cūucu niwī. ¹⁹⁻²⁰ Ni'cā upu peje ducawatise cuo'o. Tojo nimirō, ni'cā uputa ni'i. Peje ducawatise móórō, ni'cā upu niwe'e. Marī Jesucristore ējōpeorā ni'cā uputa ni'i.

²¹ Capea omocārē "Mu'urē hatisa'a", nímasítisa'a. Dupoa quē'rā du'pocārīnē "Hatisa'a", nímasítisa'a. ²² A'tiro pe'e ni'i. Marī upu cjase nipe'tisere ua'a. Marī upupure apeye mejō nise ni'i. Tojo nimicā, te marīcā, catimasítisa'a. ²³ Marī apeye upu cjasere mejō nise tu'oña'a. Tojo weerā tere añurō bajuato nírā añurō apo'o. Apeye quē'rārē masā ū'aticā'to ni, bopoyasārā, su'ti sāñacā'mota'a'a. ²⁴ Apeye nemorō añurō bajuse me'rā pe'ema tojo weewe'e. Ó'acū marī upu cjasere añurō apocu niwī. Ni'cā uputa añurī upu niato nígū tojo weecu niwī. Marī mejō nise tu'oña'senojōrē añurō wācūcā weecu niwī. Te weronojō marī mejō nígū tu'oña'gūrē marīrē añurō wācūcā weemi. ²⁵ Cū tojo wéégu, nipe'tise marī upu cjasere ni'cārōnojō a'merī weetamudutigu tojo cūucu niwī. ²⁶ Marī upupure ni'cārō pūrīno'cā, nipe'tiropu se'sa wa'a'a. No'o ni'cārō añurō wa'acā, nipe'tiropu añurō tu'oña'a.

²⁷ Tojo nígū, a'tiro nígū wee'e. Marī Cristore ējōpeorā cū ya upu weronojō ni'i. Marīnucū

că ya upacjārā ni'i. ²⁸ Ó'acă marī upa cjasere ducawaacă niwī. Că tojo wee'caronojō Jesucristore ejōpeori curuacjārārē a'merī weetamuatjere cūucă niwī. Ne waro Jesucristo besecū'cārārē nipe'tirā bu'ipă besecū'că niwī. Na be'rocjārā Ó'acă wereduti'quere wereturiani masārē cūucă niwī. Na be'rōre Ó'acă ye quetire bu'eri masārē cūucă niwī. Be'ro añuse, mejēcā bajusere wee'orī masārē cūucă niwī. Na be'rōre dutitirārē yu'rħori masārē, weetamurī masārē, tojo nicā dutiri masārē cūucă niwī. Nipe'tirā be'ro apemasā yere masītimirā ucūrī masārē cūucă niwī. ²⁹ Masīno'o. Marī nipe'tirārē mejārōta weedutigu cūutică niwī. Marī nipe'tirā Jesucristo besecū'cārā niwe'e. Nipe'tirā Ó'acă yere wereturiani masā niwe'e. Nipe'tirā Ó'acă ye quetire bu'eri masā niwe'e. Nipe'tirā añuse mejēcā bajusere wee'omasīwe'e. ³⁰ Nipe'tirā dutitirārē yu'rħomasīwe'e. Nipe'tirā apemasā ye ucūsere ucūwe'e. Nipe'tirā na tojo ucūcā tu'otimirā, wereturiamasīwe'e. ³¹ Mūsārē Espíritu Santu că weemasīsere o'ocāma, añuyu'rħasere beseyu'rħunħ'cāña. Yu'ħ mūsārē a'te nipe'tise nemorō añuyu'rħunħ'cāsere weregħuti.

13

*Ma'ise apeyenojō yu'rħoro añuyu'rħunħ'cā'a
nise ni'i*

¹ Marī apemasā ye ucūsere masītimirā, ucūmasībosa'a. ² Ó'acūrē wereco'terā u'musecjārā ye quē'rārē ucūmasībosa'a.

Tojo weemasĩmirā āpērārē ma'itirā, to'atū o cōmepjīrē no'o uaro paama'arā weronojō nibosa'a. ² Apeyere Ō'acũ marīrē were'quere añurō wereturiamasibosa'a. Tojo weemirā āpērārē ma'itirā, tu'omasitirā weronojō nibosa'a. Tojo nicā nipe'tise masā masiñā marī'quere masibosa'a. No'o nipe'tisere masipe'ocā'bosa'a. Tojo masimirā āpērārē ma'itirā, tu'omasitirā weronojō nibosa'a. Marī ējōpeoyu'rūnū'cārā pūrīcā, ūrūgūrē aperopu wa'adutimasibosa'a. Tojo weeta basiomicā a'merī ma'ise móórā, mejō waro ucūma'acā'bosa'a. ³ Marī chose nipe'tisere pajasechorārē o'obosa'a. Marī narē ma'itimirā o'orā, tojo o'oma'acārā weesa'a. Marī Ō'acũ yere weecā, cūrē ējōpeotirā marīrē ūjūadutibosama. Cū yere weemirā āpērārē ma'iticā, Ō'acũ marīrē "Añurō weewu", nitisami.

⁴ Marī āpērārē ma'írā, a'tiro wee'e. Āpērā marīrē mejēcā weecā, na weesere nu'cā'a. Nipe'tirārē añurō wee'e. Āpērārē uowe'e. Musā āpērārē ma'írā, a'tiro niwe'e: "Musā nemorō añuyu'rūnū'cārā ni'i", niwe'e. "Āpērā yu'rūoro añurō weeyu'rūnū'cārā ni'i", niwe'e. ⁵ Āpērārē ējōpeose me'rā ucū'u. Marī ye se'sarore wācūwe'e. Uamūñawe'e. Āpērā marīrē mejēcā weecā, yoacā uanu'cūwe'e. ⁶ Āpērā ña'arō weecā ñarā, e'catiwe'e. Na añurō weecā pe'e, e'catitamu'u. ⁷ Āpērā na ña'arō weesere ne cā'rō wereturiawe'e. Na weesere añuse dia'cūrē ējōpe'o'o. "Be'ropu añurō weerāsama", ni wācū'u. Nipe'tise āpērā marīrē ña'arō weecā,

wācūtutua'a.

⁸ Ma'ise pe'tisome.   Ninu'cūcā'rōsa'a.
 Apeye Ō'acă marīrē weemasīse o'ose pūrīcă
 pe'tidijarosa'a.   Be'ropu Ō'acă că yere
 wereturiamasīse o'ose quē'rā pe'tidijarosa'a.
 Nipe'tise că yere masīpe'ocă'rāsa'a. Apemasā
 ye ucūsere masītimirā Ō'acă ucūmasīse
 o'ose quē'rā pe'tirosa'a.   Nipe'tirā ucūse
 tu'ope'ocă'no'rōsa'a.   Āpērā yu'rūoro masīse
 o'o'que quē'rā pe'tirosa'a.   Nipe'tisere
 masīrāsa'a.   ⁹ A'tiro ni'i. Marī sō'owaro
 nipe'tisere masīpe'owe'e.   Ō'acă ye quē'rārē
 ni'cārēta weremasī'i.   ¹⁰ Be'ropu Jesucristo
 apaturi a'tică, masīpe'ocă'rāsa'a. Marī
 masīpe'ocāma, marī masīmi'que mejō nise
 tojarosa'a.

¹¹ Marī wī'marā nírā, na weewuaronojō
 weewu.   Bucurā wa'arā, wī'marā weesere
 du'uca'wū. Na wī'marā weese marīrē wapa-
 marī'i.   ¹² Tojo weronojō a'tocatero marī añurō
 masīwe'e.   Ēorō mejārōpu marī ī'ase weronojō
 ni'i. Queoro bajuve'e. Be'ro bajuyoropu Ō'acūrē
 ī'arāsa'a. Ni'cārōacārē marī cā'rōacā masī'i.
 Be'ro cū marīrē masīrōnojōta masīpe'ocă'rāsa'a.
¹³ A'tiro nicārē ejōpeose, e'catiyuse, ma'ise ni'i.
 A'te i'tiaro pe'tisome. Ma'ise pe'e apeye nemorō
 añuyu'rūnu'cā'a.

14

*Āpērā ye ucūsere tu'otimirā ucūrā, a'tiro
 weeroua'a nise ni'i*

¹ Āpērārē ma'isere wācūyu'runu'cāñā. Tojo nicā Ō'acu Espíritu Santu me'rā weetamumasīsere uaya. Āpērā yere masītimirā ucūmasīse Espíritu Santu o'ose ni'i. Ō'acu yere wereturiamasīse quē'rā cū o'oseta ni'i. Cū o'osere wereturiamasīsere uaripejayu'runu'cāñā. ² No'o āpērā ye ucūsere masītimigu ucūgunojō Ō'acu dia'cūrē ucūsami. Masārē ucūtisami. Cū ucūsere tu'otisama. Espíritu Santu tutuaro me'rā masīno'ña marīsere ucūsami. ³ Ō'acu yere wereturiasē pe'e masārē ucūse ni'i. Tere wererā, marī āpērārē Ō'acūrē nemorō ējōpeocā wee'e. Na e'caticā, wācūtutuacā wee'e. ⁴ No'o āpērā yere masītimigu ucūgunojō cū se'saro Ō'acūrē nemorō ējōpeowā'cāgu weesami. Ō'acu ye quetire wereturiagu pe'e āpērā Jesucristore ējōpeorā nerēwuhari curuacjārārē nemorō ējōpeocā weenemosami. ⁵ Musā āpērā yere masītimirā, nipe'tirā ucūmasīcā uami'i. Te yu'ruoro Ō'acu yere wereturiamasīse pe'e'ree uasāyu'runu'cāmī'i. Wereturiamasīgu pe'e apī āpērā yere masītimigu ucūgu nemorō wapatimi. Ni'cū āpērā yere masītimigu, ucūsami. Be'ro cū ucū'quere "A'tiro nisī'rīrō weeapu", ni wereturiacā, añu nisa'a. Tojo weregu, nipe'tirā Jesucristore ējōpeori curuacjārārē nemorō ējōpeocā weesami. ⁶ A'tiro ni'i. Yu'u musā tiropu wa'agu, āpērā yere ucūgu, weetamutibosa'a. Ō'acu yu'ure masīse o'osere bu'égu pūrīcā, weetamubosa'a. Musārē Ō'acu wereduti'quere wereturiagu quē'rā,

weetamubosa'a. Tojo nicā mūsārē apeyere bu'enemogū, weetamubosa'a.

⁷ Ni'cā queose būsuse cjasere o'oña'gūti. Wēowū no'o ɻaro putima'acā, ñe'enojō basase nisari, nita basiowe'e. Buapūtērō no'o ɻaro buapūtēcā, ñe'enojō basase nisari, nita basiowe'e. ⁸ Surara a'mewējērā wa'arā, na putipjure queoro putiticā, na yere apoyutisama. ⁹ Marī quē'rā tojota nisa'a. Marī queoro ucūticā, de'ro nirō weesari, nita basiowe'e. Mejō waro ucūma'acā'bosa'a. ¹⁰ "A'ti nucūcāpure pejetiacā ucūse ni'i", nita basiowe'e. Nipe'tise te ucūsenacū tū'ota basio'o. ¹¹ Yu'ū ãpērā ucūsere tū'otigu, aperocjū weronojō ni'i. Yu'ū apīrē ucūcā, cū quē'rā tū'otigu, apesecjū weronojō nisami. ¹² Tojota ni'i mūsā quē'rārē. Mūsā Espíritu Santu tutuaro me'rā weemasīse o'osere ɻa'a. Tere ɻarā, a'tere ɻaripejayu'rūnu'cāña. Jesucristore ējōpeori cu-ruacjārārē nemorō añurō ējōpeocā weemasīse pe'ere ɻaripejayu'rūnu'cāña.

¹³ Tojo weerā no'o ãpērā yere masītimigū ucūgūnojō te ucūsere wereturiamasīacjū Õ'acūrē sērīato. ¹⁴ Marī ãpērā ye ucūsere tū'otimirā ñubuerā, Espíritu Santu weetamuse me'rā ñubue'e. Tojo weemirā, "A'tiro nirā wee'e", nímasītisa'a. Tojo weerā ãpērārē weetamutibosa'a. ¹⁵ Marī ñubuerā, a'te pūarore weeroɻa'a. Ñpērā yere masītimirā ucūse Espíritu Santu o'ose me'rā ñubueroɻa'a. Tojo nicā marī wācūse me'rā ñubueroɻa'a. Apeye quē'rārē Õ'acūrē basapeorā, mejārōta pūaro

me'rā basapeorou'a tja. Āpērā yere masītimirā ucūse me'rā, tojo nicā marī ucūse useri me'rā basarou'a. ¹⁶ Āpērā yere masītimirā ucūse me'rā dia'cū mū'u Ō'acūrē e'catise o'ocā, apī mū'u ucūsere tu'otibosami. Tu'otigu, “Tojota ni'i”, nitamumasītisami. ¹⁷ Mu'u e'catise o'ocā, aňu ni'i, aňurō pe'e. Cū pe'ere Ō'acūrē nemorō ējōpeocā weetisa'a. ¹⁸ Āpērā yere masītimigū ucūsere yu'uta mūsā nipe'tirā nemorō ucūyū'rūnū'cā'a. Tojo weegu Ō'acūrē e'catise o'o'o. ¹⁹ Tojo nimigū, Jesucristore ējōpeorā nerēwħaropu mūsā tu'otisere ucūcā, yu'u ucūse wapamarīsa'a. Yoacā āpērā ye ucūse me'rā ucūmigū, mejō waro ucūbosa'a. Mūsā tu'otibosa'a. Cā'rōacā nimicā, masā tu'ota basiose me'rā ucūcā pe'ere, tetā mūsārē aňu ni'i.

²⁰ Acawererā, Jesucristore ējōpeorārē mūsārē weregħuti. Wī'marā tu'omasītima. Na weronojō wācūticā'ña. Bucurā weronojō wācūsetiya. Wī'marā ñā'arō weesetitirā weronojō wācūña. ²¹ Ō'acū ye queti ojáca pūrīpū a'tiro ojano'wū: “Marī wiogu Ō'acū a'tiro nicu niwī: ‘Ējōpeotise bu'iri yu'u a'ti di'tacjārārē apemasā ye me'rā ucūgħuti. Tojo weemicā, te me'rā quē'rārē ējōpeosome’, nicu niwī.” ²² Tojo weegu Ō'acū masārē apemasā ye me'rā weregu, masā ējōpeotisere, cūrē yu'rūnū'cāsere ī'osami. Āpērā cūrē ējōpeorā pe'ere cū ye queti wererā me'rā yu'ure ējōpeorā nima nisere ī'osami.

²³ Mūsā nipe'tirā nerēwħaropu apemasā yere tu'omasītimirā ucūcā, Jesucristore ējōpeotirā

sājāabosama. Na sājāejarā, mūsā ucūsere masitirā, “Maatirā weema”, nibosama. ²⁴ Mūsā nipe'tirā Ō'acū were'quere wereturiacā pe'ema, a'tiro weebosama. Jesucristore ējōpeotigu mūsā weesere ī'agū, “Yū'ū ña'agū nisa'a”, ni tu'oña'bosami. ²⁵ Cū ña'arō wee'quere wācūejagusami. Tojo weegu Ō'acārē ējōpeogu ejaque'agusami. “Ō'acū diacjūta na me'rā nimi”, nigūsami.

Mūsā weesere wiopesase me'rā weeya nise ni'i

²⁶ Acawererā, mūsā weesetise a'tiro ni'i. Mūsā nerērā, āpērā Ō'acārē basapeosama. Āpērā Ō'acū cjasere bu'esama. Āpērā Ō'acū masicā wee'quere wereturiasama. Āpērā, āpērā ye ucūsere tu'otimirā, ucūsama. Na ucūsere āpērā o na basu wereturiasama. Te me'rā nipe'tirā Jesucristore ējōpeori curuacjārārē a'merī Ō'acārē ējōpeonemocā weeya. ²⁷ Āpērā ye ucūsere tu'otimirā ucūrī masā puarā o i'tiarāta ucūato. Ni'cū ucūmū'tā, be'ro apī ucūato. Na ucūsere apī wereturiato. ²⁸ Mūsā nerēwharopu wereturiagu maricā, ucūtiyu'rūocā'to. Na se'saro wācūsepū Ō'acārē ucūato. ²⁹ Ō'acū weredutisere wereturiari masā quē'rā puarā o i'tiarāta wereato. Āpērā na werebere beseato. “¿Diacjūta niti?” niato. ³⁰ Ni'cū ucūrī cura Ō'acū apī topu dujigure wereduticā, ucūmū'tā'cū di'tamarīato. ³¹ Mūsā nipe'tirā Ō'acū wereduti'quere wereturiamasī'i. Tojo weerā ni'cū weremū'tā, apī, apī wereturiawā'cāna. Tojo weecā, nipe'tirā masirāsama. Nipe'tirā wācūtutuarāsama.

32 M̄usā Õ'ac̄ ū weredutisere wereturiarā, no'o ūaro ucūma'aticā'ñā. Wācūyu, "A'teta masārē werecā, aňutu'sa'a", ni wereya. Āpērā ucūrī curare ucūticā'ñā. **33** Ó'ac̄ queoro weecā ūami. No'o ūaro weesere ūatimi.

Nipe'tirā Jesucristore ējōpeorā nerērā, a'tiro weewūama. **34** M̄usā nerērī curare numia ucūtiyu'rūocā'to. Narē ucūdutiticā'ñā. Ucūrōnojō o'orā, Ó'ac̄ ye queti ojáca pūrīpū duti'caronojōta aňurō yu'tiato. **35** Na tu'oti'quere masīsī'rīrā, wi'ipu na marāpūsūmūarē sērītiña'to. Numia Jesucristore ējōpeorā nerēwūaropu ucūcā, tu'sawe'e.

36 M̄usārē masīrōua'a. Ó'ac̄ ye queti m̄usā me'rā nu'cāticaro niwū. M̄usā se'saro tere ējōpeorā niwe'e. **37** No'o "Yu'ū Ó'ac̄ yere wereturiamasī'i, Espíritu Santu wācūse o'ose me'rā ucū'u" nigūnojō yu'ū ojasere "Marī wiogu dutise ni'i", nigūsami. **38** Yu'ū oja'quere ējōpeotigure m̄usā quē'rā cūrē ējōpeoticā'ñā.

39 Acawererā, Ó'ac̄ yere wereturiamasīsere ūaya. Āpērārē apemasā yere tu'otimirā na ucūcā, cā'mota'aticā'ñā. **40** Nipe'tise m̄usā weesere no'o ūaro weema'aticā'ñā. Wiopesase me'rā weeya.

15

Jesucristo masā'que ni'i

1 Acawererā, yu'ū m̄usārē todūporopu bu'e'que Jesucristo masārē yu'rūose quetire ni'cārōacā wācūcā ūa'a. M̄usā tere tu'orā, ējōpeowu. A'tiro nicā quē'rārē ējōpeonu'cū'u.

2 Õ'acã te añuse queti me'rã m̄usãrẽ ējōpeonu'cūcā weegu weemi. M̄usãrẽ te queti yu'ü were'quere ējōpeonu'cūcā, yu'r̄ogusami. Queoro m̄usã ējōpeocā, tojo weegusami. M̄usã bu'ipu dia'cã ējōpeorã, yu'r̄ono'some.

3 Yu'ure bu'e'quere m̄usãrẽ wereturiawu. Te apeye yu'r̄ororo niyu'r̄unu'cāse a'tiro niwã. Õ'acã ye queti ojáca pūr̄ipu oja'caronojōta Cristo marĩ ña'arõ wee'quere cō'así'r̄igã, wēribosacu niwã. **4** Cã wēríca be'ro cãrẽ yaacãrã niwã. Be'ro Õ'acã ye queti ojáca pūr̄ipu oja'caronojōta i'tia n̄umu be'ro Õ'acã cãrẽ masocu niwã. **5** Tojo wéeca be'ro cã Pedrone, ãpērã cã besecũú'cãrãrẽ bajuacu niwã. **6** Be'ro ni'cāti pãjãrã quinientos yu'r̄ororo cãrẽ ējōpeorãrẽ bajuacu niwã. Pãjãrã cãrẽ l'a'cãrã catisama yujupu. Ñapērã wēriatojacãrã niwã. **7** Be'ro Santagore bajuacu niwã. To be'ro nipe'tirã cã besecũú'cãrãrẽ bajuacu niwã.

8 Be'ro nipe'tirã cãrẽ l'a'ca be'ropu yu'ure bajuawã. Na be'rocjã yapatiguacãpu bajuacu'cu weronojō nimigu, cãrẽ ējōpeosirutu'u. **9** Yu'ü nipe'tirã ãpērã Jesucristo besecũú'cãrã docapu ni'i. Yu'ure ne cã'rõ "Jesucristo besecũú'cu nimi", niticã'rõha'a. Yu'ü Jesucristore ējōpeori curuacjãrãrẽ ña'arõ wee'que bu'iri, tojo ni'i. **10** Tojo nimigu, Õ'acã yu'ure añurõ weeyucã, Jesucristo besecũú'cu ni'i. Yu'ure mejõ waro añurõ weegu weetimi. Yu'ü nipe'tirã ãpērã yu'r̄ororo da'ra'a. Yu'ü se'saro tojo weewe'e. Õ'acã yu'ure añurõ wéégü, yu'ü me'rã ninu'cumi. Yu'ure weetamumi. **11** Yu'ü

bu'ese, tojo nicā āpērā cū besecū'cārā na bu'ese ni'cārōnojō ni'i. Jesucristo wērī masā'que queti ūsā bu'ese ni'i. A'tereta mūsā ējōpeowu.

Wērī'cārā na masāmūjāatje ni'i

12 Ūsā Cristo wērī masā'que quetire bu'ewu. Tere bu'emicā, ḡde'ro weerā mūsā ni'cārērā "Wērī'cārā masātima", nisari? **13** "Wērī'cārā masātima" nicāma, Cristo quē'rā masātibopī. **14** Cū masāticāma, ūsā bu'ese wapamarībopā. Mūsā ējōpeose quē'rā wapamarībopā. **15** O'acū Cristore masōcū niwī nise quetire werewu. Mūsā "Wērī'cārā masātima" nicā, ūsā te quetire wererā, nisoorā weebosa'a. Diacjūta wērī'cārā masāticāma, O'acū Cristore masōtibopī. **16** A'tiro ni'i. Wērī'cārā masāticāma, Cristo quē'rā masātibopī. **17** Cūrē masōticā, mūsā ējōpeose wapamarībosa'a. Toduporo mūsā ñā'arō wee'quere mejārōta acobojono'tirā nibosa'a. **18** Jesucristore cū pacū masōticāma, cūrē ējōpeorā wērīrā, cūrē ējōpeotirā weronojō pecame'epu wa'abosama. **19** "Wērī'cārā masāsome" nise diacjū nicāma, marī "Masārāsama" nírā, marīta āpērā yu'rūoro pajasechurā waro nibosa'a. Mejō waro ējōpeoma'abosa'a.

20 "Wērī'cārā masātima" nise diacjū niwe'e. "Cristo masācū niwī" nise pe'e diacjū ni'i. Cristo āpērā nipe'tirā wērī'cārā dūporo masāmū'tācū niwī. Marī quē'rā wērī'cārāpū masārāsa'a. **21** A'tiro ni'i. Ne warocjūpu Adā ñā'arō weenū'cā'que bu'iri marī nipe'tirā wērīdijarāsa'a. Be'ro Cristo añurō weese

bu'iri wērī'cārāpʉ nimirā, masāmʉjāarāsa'a tja. ²² Marī nipe'tirā Adā pō'rā nise ye bu'iri wērīrāsa'a. Cristo yarā nirā pe'e marī cūrē ējōpeorā, catinu'cūrāsa'a. ²³ Marī masārā, queoro masārāsa'a. Cristo masāmʉ'tātojacʉ niwī. Be'ro cā apaturi a'ticā, marī cā yarā masārāsa'a. ²⁴ Tojo wa'acā, a'ti ʉmʉco pe'tia wa'arosa'a. Titare Cristo nipe'tirā wiorā tutuarārē, bajutirārē, bajurārē cō'ape'ocūsami. Cā tojo weetu'ajaca be'ro cā pacʉre cā nipe'tirā wiogʉ nisere wiagʉsami. ²⁵ Tojo wiase duporo Ó'acā Cristore ī'atu'tirārē docaque'acā weegʉsami. Tojo weegʉ Cristo nipe'tirā bu'ipʉ tojagʉsami. ²⁶ Cristore ī'atu'tirārē docaque'acā wééca be'ro wērīse quē'rā marīrōsa'a. ²⁷ Ó'acā cā ye queti ojáca pūrīpʉ nírōnojōta nipe'tisere, nipe'tirārē Cristo docapʉ tojacā weecʉ niwī. Tojo nírō, “Ó'acā Cristo docapʉ nimi”, nírō mejēta wee'e. Ó'acāta nipe'tisere, nipe'tirārē Cristo docapʉ tojacā weecʉ niwī. ²⁸ Ó'acā tojo tojacā wééca be'ro Cristo Ó'acā macā, cā basu cā pacʉ doca tojagʉsami. Tojo weegʉ Ó'acā nipe'tise, nipe'tirā wiogʉ nigʉsami.

²⁹ Apeyere āpērā a'tiro weesama. Wērī'cārā ye wapa wāmeyebosadutisama. “Wērī'cārā masātisama” nicāma, tojo weeno'ñā marībosa'a.

³⁰ Apeyere, ūsā bu'ese bu'iri nipe'tise nūmūrī āpērā ñā'arō weesī'rīma. Tojo wiose wa'teropʉ nimirā, wērī'cārā masātjere wācūrā, bu'enu'cū'u. ³¹ Diacjʉta yʉ'ʉ musā marī wiogʉ Jesucristore ējōpeose ye bu'iri e'cati'i. A'te

quẽ'rã diacjũta ni'i. Nipe'tise nãmãrĩ "Masã yu'ure wẽjẽrãsama", ni tu'oña'a. ³² Yu'u Jesucristo ye quetire werese bu'iri Éfesocjãrã yu'ure wa'icurã yaiwa weronojõ ña'arõ weewã. "Wẽrĩ'cãrã masãsome" nicã, mejõ waro na weesere pi'etibopã. "Wẽrĩ'cãrã masãsome" nise diacjũ nicãma, marĩ quẽ'rã ãpẽrã ucũwãaronojõ ucũbosa'a. A'tiro nibosa'a: "Te'a ba'arã, te'a sã'rã. Maata wẽridojarãsa'a. Marĩ wẽriati dãporo weewe'orã", nibosa'a.

³³ ãpẽrã mãsãrẽ mejẽcã ejõpeoduticã, ejõpeoticã'ña. Masã ucũwãase a'tiro ni'i: "Ña'arã me'rã ba'paticã, añurõ weese dojosa'a." ³⁴ Tojo weerã tu'omasinã. Mãsã todãporo ní'caronojõ wiopesase me'rã queoro weeya tja. Ña'arõ weeticã'ña. Ni'cãrẽrã Õ'acãrẽ masiwe'e. Mãsãrẽ bopoyadutigü tojo ni'i.

Wẽrĩ'cãrã masãmujãatjere werenemose ni'i

³⁵ Apetero ni'cã "Wẽrĩ'cãrã masãtima" nisere ejõpeogü, a'tiro sãrãtiña'bosami: "Wẽrĩ'cãrã ¿de'ro wee masãta basiobosari? Na masãrã, ¿de'ro bajuri upü cuaorãsari?" ³⁶ Cã tojo sãrãtiña'ma'acã'bosami. Marĩ otese peri otecã, te peri pã'rãtji dãporo boadijasa'a. ³⁷ Marĩ pã'rãtirã pã'rãmujã'cu mejẽtare ote'e. Te peri pe'ere trigo o no'o otese nisere pã'rãtirã ote'e. ³⁸ Be'ro Õ'acã cã ua'caronojõ pã'rãcã weesami. No'o de'ro bajuse dãca ní'que tenojõta tja pã'rãcã weesami. ³⁹ Nipe'tirã catisere cuaorã ni'cãrõnojõ bajurã nitima. Masã ye upü wa'icurã ya upü weronojõ bajuwe'e. Miricãya ya upü quẽ'rã mejẽcã baju'u. Wa'i

quē'rā mejēcā uputima. **40** A'te ducawatiro weronojō ʉ'musecjärā quē'rā mejēcā uputima. A'ti di'tacjärā mejēcā uputima. ʉ'musepʉ nirā aňubutiari upʉ cuoma. A'ti nucūcāpʉ nirā quē'rā tojota cuoma. ʉ'musecjärā, a'ti nucūcācјärā weronojō nitima. **41** Mujipū ʉmucocjū ñamicjū weronojō, tojo nicā ñocōa weronojō bo'reyutimi. Ñocōa quē'rā ni'cārōnojō bo'reyutisama. **42** Ā'rā nipe'tirā weronojō wērī'cārā masācā, tojo wa'arosa'a. Wērī'cārārē yaacā, na upʉ boarosa'a. Be'ro ape upʉ pe'titiatji upʉ masōno'rōsa'a. Masōca be'ro apaturi wērīnemosome. **43** Marī mejō nirī upure yaa'a. Masārōpʉa tja ape upʉ aňubutiari upʉ nirōsa'a. Marī tutuatiri upure yaacō'a'a. Masāca be'ropure ape upʉ tutuari upʉ nirōsa'a. **44** Marī a'ti upure yaacō'a'a. Masāca be'ro ʉ'muse cja upʉ pe'titiatji upʉ nirōsa'a. Tojo weerā masīno'o. Marī a'ti upure cuorā, ape upʉ pe'titiatji upure cuorāsa'a.

45 Ō'acā ye queti ojáca pūrīpʉ a'tiro ojano'o: “Ō'acā cā weemʉ'tā'cʉ Adārē catisere o'ocʉ niwī.” Cā be'rocjū Jesucristo pe'e catise pe'titise warore o'ogʉ nimi. **46** A'ti upʉ cjase catise marī cuomʉ'tāse ni'i. Apeye catise be'ro cjase ni'i. Te ʉ'muse cja upʉ cjase pe'titiatje ni'i. **47** A'ti nucūcāpʉre masā nimʉ'tā'cʉ di'ta me'rā yeeno'cʉ niwī. Cā be'rocjū Cristo ʉ'musecjū nimi. **48** A'ti di'tacjärā ne warocjū di'ta me'rā weeno'cʉ weronojō uputima. Jesucristo ñjōpeorā pe'e ʉ'musepʉ wa'ajā ʉ'musecjū weronojō uputima. **49** Adā di'ta me'rā yeeno'cʉ

niwī. Marī c̄ ū weronojō upuati'i. Mejārōta be'ropu ū'musecjū Cristo weronojō uputirāsa'a.

⁵⁰ Acawererā, a'tiro ni'i. Marīrē a'ti upu me'rā ū'musepu wa'ata basiowe'e. Boadijatji upu ni'i. Ti upu ninu'cūmasitisa'a. ⁵¹⁻⁵² Apeye quē'rā toduporo masīno'ña marī'quere wereguti. Nipe'tirā wērīsome. Jesucristo a'tiri cura Ō'acārē wereco'tegu ū'musecjū Ō'acā yaro coronetare putigusami. Tojo wa'acā, ūmūñarō cārīwā'cāmajārā weronojō marī nipe'tirā Jesucristore ējōpeorā ape upu ducayurāsa'a. Wērī'cārā ape upu pe'titiatji upu me'rā masārāsama. Catirā quē'rā mejārōta ducayurāsama. ⁵³ Marī ya upu boawuari upu pe'titiati upu wa'arosa'a. Ducayu, catinu'cūcā'rōsa'a. ⁵⁴⁻⁵⁵ Marī pe'titiati upu ducayucā, Ō'acā ye queti ojáca pūrīpu nírōnojōta wa'arosa'a. A'tiro ni ojano'o: "Marī wērīsere docaque'acā weetoja'a. Ne apaturi wērīnemosome majā. Wērīrā pi'etisere tu'oña'some." ⁵⁶ Marī ña'arō weese bu'iri wērīrī masā ni'i. Te marī ña'arō weesere Ō'acā Moisére dutise cūu'que me'rā masīno'o. Ña'arō wéérā, marī pecame'epu wa'abopā. ⁵⁷ Tere cā'mota'agu, Ō'acā pe'e a'tiro weecu niwī. Marī wiogu Jesucristo me'rā pecame'epu wa'abo'cārārē yū'rūocu niwī. Tojo weerā Ō'acārē e'catise o'orā.

⁵⁸ Acawererā, a'tere wācūrā, ējōpeonu'cūcā'ña. Marī wiogu yere siape me'rā nemorō weenemoña. Mūsā masī'i. Cā yere wéérā, tojowaro weebutiarā weewe'e. Wapati'i.

16

*Corintocjärā Jerusalēpū nirārē niyeru
o'orātirā sérīneose ni'i*

¹ Musā Jesucristore ējōpeorārē niyeru sérīneosema yu'u Galaciacjärārē duti'caronojōta weeyā. A'tiro niwā:
² "Soorinumurē nimu'tārī nūmu semanarīnucū mūsā wapata'aro ejatuarō apesepu nūrōñā." Musā tojo weeyurā, yu'u etari curapu o'osī'rīrā da'rama'acūñasome. ³ Yu'u mūsā tiropu etagū, mūsā beserārē Jerusalēpū o'oguti. Narē o'ogu, yu'u ojáca pūrīpūre "Ā'rā nima Corintocjärā bese'cārā", ni ojaguti. Na me'rā ti pūrīrē, tojo nicā niyerure Jerusalēcjärā Jesucristore ējōpeorārē o'oguti. ⁴ "Yu'u're wa'arou'a'a" nicāma, na yu'u me'rā wa'arāsama.

Pablo Corintopu cū wa'atjere apoyuse ni'i

⁵ Yu'u topu wa'agu, Macedonia di'tapu yu'rūagus'a. To yu'rūa, mūsā tiropu etagusa'a.

⁶ Apetero weegu mūsā me'rā yoacā nigūsa'a. Nipe'tiro pu'ecu nígū, nipe'ocūsa'a. Be'ro, mūsā apero no'o yu'u wa'asī'rīgū wa'atjere weetamumasīrāsa'a. ⁷ Yu'u mūsārē mejō waro ū'yū'rūwā'cāsī'rītisa'a. Marī wiogu Jesucristo uacā, mūsā tiropūre yoacā tojasī'rīsa'a.

⁸ Pentecosté bosenumu nicā a'to Éfesopu nínigūti yujupu. ⁹ A'tore peje da'rāse ni'i. Pājārā marī wiogu ye quetire tu'osī'rīma. Tere cā'mota'asī'rīrā quē'rā pājārā nima.

¹⁰ Timoteo mūsā tiropu etacā, cūrē weeta-muña. Tojo weecā, cū wācūque'tiro marīrō, bujawetiro marīrō nigūsami. Cū yu'u weronojō

marĩ wiogʉ yere da'rami. ¹¹ Tojo weerā mʉsā cãrẽ mejõ waro ñ'acõ'aticã'ña. Cã a'topʉ a'tiatjere weetamuña. Tojo weecã, cã e'catise me'rã yʉ'ʉ tiropʉ a'tigʉsami. Yʉ'ʉ ãpẽrã Jesucristore ejõpeorã me'rã cãrẽ yucuegʉ wee'e.

¹² Apoloma yʉ'ʉ uputʉ waro mʉsā tiropʉ ñ'agʉ wa'adutimiwã. Cãrẽ marĩ acawererã me'rã wa'adutimiwã. Cã ni'cãrõacãrẽ wa'asĩ'r̃itimi. Cãrẽ wa'ata basiocã, be'ro wa'agʉsami.

Pablo Corintocjärärẽ añudutitʉo' que ni'i

¹³ Mʉsā añurõ tʉ'omasíñā. Ejõpeodu'uticã'ña. Ne uiro marĩrõ niñā. Tojo nírã, Õ'acã tutuase me'rã niñā. ¹⁴ Ñpẽrãrẽ ma'inu'cãcã'ña.

¹⁵ Ni'cãrõacãrẽ, acawererã, a'tere mʉsãrẽ weresi'r̃isa'a. Estéfanas ya wi'icjärãta niwã Acayapure ñpẽrã dãporo Jesucristore ejõpeomʉtã'cãrã. Na Jesucristore ejõpeorãrẽ uputʉ waro weetamuma. ¹⁶ Na weronojõ weesetirãnojõrẽ na dutisere yʉ'tiya. Tojo nicã nipe'tirã Cristo yere da'rará na dutisere weeya. ¹⁷ Mʉsā me'rãcãjärã Estéfanas, Fortunato, Acaico a'topʉ ejacã, pürõ e'catiwã. Na mʉsā yʉ'ʉre weetamubo'quere weema. ¹⁸ Yʉ'ʉre ejerisãjãcã weewã. Mʉsā quẽ'rãrẽ tojota weerãsama. Tojo weerãrẽ "Añurõ weerã weema", nirõʉa'a.

¹⁹ Asia di'tacjärã Jesucristore ejõpeori curuacjärã mʉsãrẽ añudutima. Aquila, Priscila, na ya wi'ipʉ nerẽwʉarã quẽ'rã Jesucristore ejõpeorã nitjãrã, pürõ añudutio'oma.

²⁰ Nipe'tirã Jesucristore ejõpeorã mʉsãrẽ añudutima. Mʉsā e'catise me'rã a'merĩ añudutiya.

21 A'te nitñose daripure mñsãrẽ añudutigñ
yñ'u basuta oja'a.

22 No'o marñ wiogñ Jesucristore ma'itigure
ña'arõ wa'ato. "Usa wiogñ, quero a'tibaque'oya."

23 Jesucristo marñ wiogñ mñsãrẽ añurõ weeato.

24 Marñ nipe'tirñ Jesucristo yarñ ni'i. Tojo weegñ
mñsãrẽ upñtñ ma'i'i. Tojota wa'ato.

Tocã'rõta oja'a.

Pablo

Õ'âkĩ hi yeere uúkûri turi Tukano New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 9 Oct 2020
00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086